

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

DE FISCALE VERZOENINGSPROCEDUUR

Rede uitgesproken door de Heer Advocaat-generaal Oscar WILLEMS, op de plechtige openingszitting van het Hof van Beroep te Brussel op 15 September 1954.

Het verschijnen in het Belgisch Staatsblad op 20 Augustus 1953, gedurende het rechterlijk verlof, van de wet op de fiscale verzoeningsrechtspleging van 24 Juli 1953, en veel meer nog het succes dat haar tenuitvoerlegging tot nog toe mocht boeken, hebben bijzonder in de gerechtelijke middens en in die der rechtstreekse belastingen heel wat verbazing verwekt.

Hoe die wet tot stand kwam en waarom ze namelijk te Brussel een zo onverwachte bijval kende, wil ik vandaag zo kortbondig mogelijk uiteenzetten. Want « Felix qui potuit rerum cognoscere causas » schreef reeds destijds een Latijnse dichter.

In zijn openingsrede van 15 September 1952, in deze zelfde zaal, vestigde de Heer Procureur-generaal de le Court Uw aandacht op de reuzentaak waaraan Uw Hof het hoofd diende te bieden ingevolge de ongewone achterstand in fiscale zaken welke geschapen werd door het jaarlijks boeken van een steeds aangroeiend aantal verhalen tegen de beslissingen der provinciale directeurs der rechtstreekse belastingen. Die beroepen vermeerderden telken jare in zulke mate, dat Uw Hof elk jaar ten minste 2.000 fiscale arresten hoefde te vellen om die achterstand op te slorpen. Practisch was dit onmogelijk aangezien er tot einde Januari 1952 slechts één fiscale kamer fungeerde en, bij gebrek aan magistraten, een tweede kamer met moeite kon tot stand gebracht worden in Februari 1952.

Om de gewenste uitslag te bereiken hadden in Uw Hof een zestal fiscale kamers moeten opgericht worden. Welnu, ver van de koe maar aanstonds bij de horens te vatten, — en hoogst waarschijnlijk zuinigheidshalve, — hebben de Regering en de wetgever besloten de getalsterkte der leden van Uw Hof voorlopig te vermeederen ten einde vier fiscale kamers in stand te houden in plaats van de gevraagde zes kamers; doch de aansprakelijke overheden zagen dadelijk in dat de beoogde maatregel niet volstond om de kwestieuze achterstand bij te werken, en dat daartoe een andere methode — rekening houdende met de

nieuwe omstandigheden die zich voordeden — diende gevonden en eventueel in voege gesteld.

Het was immers alsdan algemeen gekend dat, na het in voege treden namelijk der wetten op de speciale en extrabelastingen en de belasting op het kapitaal van 15, 16 en 17 October 1945, talloze verhalen bij de Hoven van Beroep werden ingediend betreffende principeskwesties die, ingevolge de haast waarmede gezegde wetten ontworpen en gestemd werden, gedurende het eerste jaar na de bevrijding van ons land maar weinig of niet opgeklaard werden tijdens de discussies die zich voordeden in de wetgevende kamers. Deze laatste konden zich ten andere alsdan, gedurende de besprekingen die de stemming voorafgingen, niet genoegzaam rekenschap geven van de gevolgen dezer wetten op de belastbaarheid van zekere inkomsten of vermogensaccessen, waarvan het bestaan ontdekt werd, na de verplichte opgaven van ieder vermogen op 9 October 1945. De gevolgen der toepassing dezer bijzondere wetten zijn in vele gevallen zo zwaar geweest dat, volgens mijn bescheiden mening, de wetgever, moest hij herbeginnen, in de huidige omstandigheden, zeker niet de bedoeling zou hebben andermaal zulke wetten te stemmen in dezelfde termen en met hetzelfde belastingspercentage.

Gezegde principeskwesties werden stilaan opgelost, en soms in tegenovergestelde zin, door de drie Hoven van Beroep.

Hun arresten werden dan ook onderworpen aan de censuur van het Hof van Verbreking dat gedurende de jaren 1950 tot 1952 een einde stelde aan de opgeworpen betwistingen door zijn definitieve beslissingen, waarbij de Hoven van Beroep zich dan ook neerlegden.

Zo kregen namelijk definitief hun beslag de kwesties betreffende :

1°) de belasting op het kapitaal die niet mag aangezien worden als een bedrijfsuitgave (1);

2°) het karakter der belastingen gedurende de bezetting geheven door de Nationale Landbouw- en Voedingscorporatie (N.L.V.C.) (2);

3°) de belastbaarheid der levensonderhoudskosten in de gewone en extrabelastingen (3);

4°) de wettelijkheid der belasting op tekenen of indicien van een betere stand dan die voortspruitende uit de aangegeven inkomsten (4);

5°) de wettelijkheid der vergelijking met een enkel gelijkaardig belastingplichtige volgens art. 28 der samengeschatte wetten (5);

6°) de noodzakelijkheid voor het Beheer, in geval van aanslag van ambtswege, zich te steunen minstens op vermoedens (8);

7°) de termijnen voor het indienen van verhalen tegen de beslissingen van de directeurs der rechtstreekse belastingen (7);

8°) de bepaling der « nieuwe eisen » (8);

9°) de vestiging der winsten van de 4^e trimester 1944 (9);

10°) de onwettelijkheid de gewone inkomstenbelastingen der dienstjaren 1940 tot 1945 en der zegelrechten of overdrachtrechten betaald na 1944, af te trekken als lasten voor de berekening der extrabelasting (10);

Zo komt het dat vanaf de jaren 1951-1952 de belastingplichtigen het nutteloos vonden nog verder te pleiten vóór de Hoven van Beroep over gezegde en ondertussen beslechte principeskwesties, en zij zich dan ook noodzakelijk beperkten tot het pleiten over zekere feitelijke vraagstukken.

Deze laatste doelden dan ook gewoonlijk en vooral op het bedrag der geldsommen die de belanghebbenden verteerd hadden aan hun levensonderhoudskosten en die van hun gezin gedurende de oorlogsjaren, de waarde en het bedrag der titels, geldspeciën, juwelen of allerhande roerende of onroerende goederen die ze bezaten vóór de oorlog of gedurende de bezettingsjaren aangeworven hadden, het bedrag der fictieve lonen van hun kinderen of verwanten die gedurende dezelfde periode bij en voor hen gewerkt hadden zonder rechtstreekse betaling.

Al die kwesties hebben natuurlijk een groot belang voor de berekening der belastingen die de belastingplichtigen treffen voor de dienstjaren 1941-1945, want, al wat niet bestond in het vermogen van de belanghebbenden vóór 1 Januari of 10 Mei 1940 en er in gevonden werd op 9 October 1944 of vóór einde 1944, werd vermoed gewonnen te zijn gedurende de bezettingsjaren.

De ondervinding gedurende de jaren 1951 en 1952 ter zitting der fiscale kamers opgedaan, liet de magistraten en pleiters toe vast te stellen en te besluiten dat de oplossing dezer feitelijke kwesties die aan de kamers, samengesteld uit drie rechters en een lid van het openbaar ministerie, veel tijd deed verliezen, soms veel sneller zou gevonden worden tijdens een voorafgaandelijke bespreking tussen partijen, vóór alle pleidooien, en dat zulke bespreking zeer dikwijls een einde had kunnen stellen aan vele hangende gedingen. Het beste bewijs ervan was ten andere reeds te vinden in het feit dat de bevoegde directeurs der rechtstreekse belastingen nu en dan ontlastingen toestonden aan zekere belastingplichtigen en vóór alle debatten ten gronde ter zitting, en dit enkel, ingevolge nieuwe onderhandelingen uitgelokt tussen directeurs en belastingplichtigen na het onderzoek der ingediende verhalen en der door de belanghebbenden voorgelegde bewijsstukken. Een groot aantal zaken waarin ontlastingen verleend werden, moesten dan ook niet meer gepleit worden en eindigden met de indiening van een akte van afstand vanwege de belastingplichtigen.

Door deze beschouwingen werden de aansprakelijke overheden er dan ook toe gebracht de mogelijkheid

in te zien van een verzoeningsrechtspleging, die het voorwerp is dezer rede.

Ik zal U hier Uw tijd niet doen verliezen met de breedvoerige uiteenzetting dezer procedure. Mijn geachte Collega's bij het Hof van Beroep te Gent, die aldaar met de toepassing dezer rechtspleging gelast werden, hebben desaanvaande een merkwaardig handboek uitgewerkt dat, terecht, als een zeer goede en volledige leidraad kan dienen voor al wie belang stelt in deze procedure of meent er te kunnen van genieten (11).

Ik meen dan ook mij te mogen beperken U in enkele grote lijnen die procedure te schetsen.

* * *

De verzoeningsrechtspleging kan enkel ingesteld worden wanneer het gaat om aanslagen in de bijzondere belastingen gevestigd krachtens de wetten van 10 Januari 1940, 15 en 16 October 1945 en in de gewone belastingen op de inkomsten verworven gedurende de periodes waarin de uitzonderlijke belastingen van toepassing waren.

Het zijn precies die belastingen waarvan de vestiging en de inning aanleiding gaven tot het indienen van duizenden verhalen vóór het Hof en die aan de grondslag liggen van de overgrote achterstand waaraan dient verholpen te worden.

In feite is het bijzonder de toepassing der wet van 16 October 1945, die de winsten treft gedurende de oorlogsjaren 1940-1944 verwezenlijkt zonder medewerking met de vijand, die het meeste werk gevergd heeft zo vanwege het Beheer der rechtstreekse belastingen als van de Hoven van Beroep. Immers, ter gelegenheid der vaststellingen van de gedurende die periode opgestreken winsten, is het Beheer gemachtigd al de inkomstenaanblijven te herzien die de belastingplichtigen gedurende diezelfde bezettingsjaren jaarlijks hebben ingediend, zelfs indien het Beheer destijds die aangiften als voldoende had beschouwd. Er dient bovendien opgemerkt dat het Beheer, reeds overlast bij gebrek aan een voldoende aantal bevoegde ambtenaren, genoodzaakt was de aanslagen te vestigen binnen een bepaalde termijn op straf van verval en, aldus, niet altijd over voldoende tijd beschikte om al de samengestelde bundels en aanslagen zodanig uit te pluizen dat niets aan die aanslagen zou kunnen verweten worden. Het is dan ook niet te verwonderen dat het getal der beroepen vanwege de belastingplichtigen zes maal groter is geworden dan vóór 1945 en meer dan eens de aanslagen, ten bate van de belanghebbenden, moeten herzien worden.

Zoals U weet beweegt zich de verzoeningsrechtspleging enkel vóór een magistraat van het openbaar ministerie bij het Hof van Beroep. Volgens de wet, staat het die magistraat vrij, in de zaken die hij daartoe het best geschikt vindt, partijen op te roepen met het oog op het beslechten van de voorgelegde geschillen. Enkel wanneer beide partijen de verzoeningsprocedure aanvragen, is die magistraat verplicht er gevolg aan te geven. In feite heeft dit laatste geval zich nooit voorgedaan omdat het Beheer, van meet af, beslist heeft nooit zulk verzoek in te dienen, en het altijd het openbaar ministerie heeft willen vrijlaten zelf na te gaan of een verzoening mogelijk was. De Regering en de wetgever hebben volledig hun vertrouwen gesteld in de tact, de kunde en de objectiviteit van de magistraten van het openbaar ministerie die met die taak zouden galast worden, en ik meen dat de beslissing van de aansprakelijke overheden hen niet zal berouwen. Het spreekt immers van zelf dat, zo een belanghebbende partij het openbaar ministerie verzoekt te willen nagaan of een verzoening tussen

haar en het Beheer mogelijk is, de bevoegde magistraat aan zijn plicht zou te kort komen moest hij geen gevolg geven aan zulke vraag, wanneer het nazicht van de bundel hem zou toelaten te besluiten tot de mogelijkheid ener poging met kans van slagen. Practisch, ten andere, ten minste hier te Brussel, wordt aan de belanghebbenden of hun advocaten door de verzoenende magistraat schriftelijk of mondeling bericht geven van de redenen waarom, desgevallend, de instelling der verzoeningsrechtspleging ter zake door hem geweigerd wordt.

Indien het openbaar ministerie, na inzage van de bundel en eventueel der bijkomende inlichtingen verschaft door de belastingplichtige of zijn advocaat, meent ter zake kans te hebben om een akkoord tussen partijen tot stand te brengen, wordt de belanghebbende verzocht, binnen de maand, ter griffie van het Hof en in dubbel exemplaar, een memorie neer te leggen waarin hij zijn bezwaren tegen de beslissing van de directeur der rechtstreekse belastingen uiteenzet. Bij die memorie mag hij alle bescheiden voegen die hij nuttig acht en zo mag hij nieuwe stukken neerleggen die, volgens de normale proceduur, vóór het Hof niet meer ontvankelijk zouden zijn. Dit wordt door iedereen aangezien als een groot voordeel waarvan de belastingplichtige nog blijft genieten zelfs indien de verzoeningsproceduur mislukt, want, in dit geval, blijven de nieuwe stukken tot staving der memorie in het dossier berusten (12).

Het zal kunnen gebeuren dat sommige belanghebbenden, met het oogmerk partij te trekken uit alle mogelijke leemten of terkortkomingen der wet, het gedacht zouden opvatten de verzoeningsrechtspleging aan te vragen enkel met het doel niet ontvankelijke stukken te kunnen indienen om ze later aan te wenden vóór het Hof. Het wetsontwerp zoals het door de Regering bij de wetgevende kamers werd ingediend, behelsde die toelating niet (13). Wellicht heeft de wetgever geen rekening gehouden met het misbruik dat kan gemaakt worden van de laatste alinea van art. 5 der wet. Naar mijn mening zouden de belastingplichtigen misschien wel nog meer geneigd zijn een akkoord te sluiten ter verzoeningszitting met behulp der nieuwe stukken, ware het gebruik dezer laatste niet meer toegelaten vóór het Hof na het mislukken der proceduur in verzoening.

In elk geval zal de ondervinding leren in welke meerdere of mindere mate, belastingplichtigen enkel de verzoening zullen aangevraagd hebben met het hierboven omschreven doel. Het zou dan later de wetgever behoren, al dan niet aan zulk misbruik een einde te stellen.

Een exemplaar van de memorie van de belastingplichtige wordt aan de bevoegde directeur der rechtstreekse belastingen overgemaakt. Zo deze hoge ambtenaar ze beantwoordt, wordt het dubbel van dit antwoord aan de tegenpartij verzonden samen met de oproepingsbrief om vóór het openbaar ministerie ter verzoening te verschijnen, hetzij vertegenwoordigd door een volmachtdrager, advocaat of pleitbezorger, of een andere persoon indien de belastingplichtige een rechtspersoon is.

Het Beheer is volgens de wet vertegenwoordigd door de bevoegde directeur, of een in dienst zijnde of rustend ambtenaar van zijn bestuur of door een advocaat. Hier te Brussel was het Beheer eerst begonnen zich ter verzoeningszittingen te doen vertegenwoordigen door een in dienst zijnde ambtenaar, doch van deze praktijk werd spoedig afgezien omdat intussen het eigen administratief werk van die ambtenaren er door belemmerd werd. Het Beheer heeft dan ook

beroep gedaan op haar rustende directeurs wier gezondheidstoestand nog toeliet zich met die zaken bezig te houden.

Op de verzoeningszittingen worden door het openbaar ministerie de nog bestaande betwistingen uiteengezet en uitleggingen desaangaande verstrekt door beide partijen. Het openbaar ministerie toont hun daarna aan waarom een of ander grief geen steek houdt en geeft aan partijen zijn voorstellen te kennen om een einde te maken aan het geschil. Die voorstellen bestaan, bij voorbeeld en naar mate de omstandigheden, in de afstand vanwege de belastingplichtigen van niet gegrond bevonden grieven, in de wijziging van niet voldoende gegronde directoriale beslissingen of in de afschaffing van totale of gedeeltelijke belastingverhogingen, interesten of kosten (14).

Zo de partijen akkoord gaan met die voorstellen wordt hun daarvan akte verleend en ondertekenen ze het proces-verbaal samen met de verzoenende magistraat. Daarna wordt de gezamenlijke bundel aan een fiscale kamer van het Hof van Beroep voor bekrachtiging overgemaakt. Indien het akkoord bekrachtigd wordt door het Hof, dat uitsprekt op de stukken zonder tussenkomst der partijen, is er definitief een einde gesteld aan de betwisting zonder mogelijkheid voor gelijk welke der partijen zich in verbreking te voorzien.

Gaan integendeel de partijen niet in op de voorstellen van het openbaar ministerie, zo neemt dit laatste er akte van en verzendt de bundel naar het Hof ten einde voortzetting der gewone fiscale proceduur.

Bij de vroeger bestaande bundel worden, in dit geval, enkel gevoegd de door belastingplichtige nieuwe neergelegde stukken, met uitzondering van de memories van partijen. Die praktijk schijnt me zeer logisch, want, in de memories om in hun poging tot verzoening te slagen, hebben de partijen soms voorwaardelijk afstand gedaan van zekere grieven die ze evenwel willen behouden vóór het Hof, indien de verzoening niet slaagde. De wet verplicht ten andere niet die memories vóór het Hof neer te leggen in geval van niet akkoord op de verzoeningsvoorstellen van het openbaar ministerie; de tekst van art. 5 der wet zegt immers enkel het volgende: «de stukken tot staving van de memorie blijven in het dossier berusten».

De gewone fiscale proceduur herneemt ook haar gang, wanneer partijen geen gevolg geven aan de verzoeken van het openbaar ministerie betreffende de neerlegging van een memorie of de verschijning vóór de verzoenende magistraat, dit zonder reden (15).

Alhoewel de wet van 24 Juli 1953 in haar artikel 5 het geval van niet bekrachtiging der verzoeningsakten door het Hof voorziet, heeft Uw Hof tot nog toe geen enkele maal de bekrachtiging geweigerd van de vóór het openbaar ministerie ondertekende akkoorden. Dit is ten andere volkomen natuurlijk en komt, overigens, overeen met het inzicht van de wetgever, want U kunt het volgende lezen in het verslag van het Kamerlid h. Pierson namens de Commissie voor de Justitie dd. 7 Mei 1953: «Uit de openbare behandeling in de Senaat blijkt dat het Hof niet verplicht is, elke betwisting grondig te onderzoeken, dat de bekrachtiging slechts in uitzonderlijke gevallen zal geweigerd worden, en dan nog slechts wegens gebrek in de rechtspleging, wegens schending van het recht van de verdediging of wegens klaarblijkelijke misbruiken» (16).

Andermaal de zaak ten gronde door het Hof doen onderzoeken om te weten of de voorstellen waarover akkoord al dan niet gegrond waren, zou natuurlijk

geenszins bijgedragen hebben tot het snel opslorpen van de rechterlijke achterstand, wat het doel was der wet. Overigens bestaat de taak van het Hof, ten minste wat de fiscale zaken betreft, in het beslechten van geschillen; welnu, in geval van akkoord bestaat er geen geschil meer.

Het staat nochtans buiten kijf dat het Hof, logischerwijze, moet nagaan of het openbaar ministerie soms, bij onoplettendheid, geen verzoeningsproceduur zou ingesteld hebben voor belastingen of dienstjaren die ingevolge de wet buiten zijn bevoegdheid vallen.

Wat de niet eerbiediging der rechten van partijen betreft, kan ik mij moeilijk gevallen inbeelden die, ter zake, zulke gevolgen zouden hebben dat het Hof zich zou genoodzaakt achten de bekrachtiging van het akkoord te weigeren.

Veronderstellen wij, een ogenblik, dat het openbaar ministerie, gedurende de verzoeningsproceduur, de termijnen voor het neerleggen der memories of voor de verschijning der partijen niet stipt zou geëerbiedigd hebben. Het spreekt van zelf dat partijen, impliciet, die onregelmatigheden zullen gedekt hebben door het tekenen van hun akkoord op de verzoeningsakte. Zo niet was het hun voldoende te weigeren zich neer te leggen bij de voorstellen van het openbaar ministerie. Diezelfde redenering geldt ook voor het geval waarin een of beide partijen zouden geacht hebben dat de verzoenende magistraat hen gedurende de debatten ter verzoeningszitting niet genoegzaam het woord zou verleend hebben om hun stelling uiteen te zetten of te verdedigen.

Zekere auteurs, namelijk mijn collega's de hh. Dumon en Stevigny, in hun handboek waarvan reeds hierboven gewag, zijn de mening toegedaan (mening welke ik trouwens deel) dat het Hof de bekrachtiging van het akkoord zou moeten weigeren indien bewezen werd dat dit akkoord verkregen werd door geweld, bedrog of dwaling, want, in die omstandigheden, zou de afstand van het verhaal geen volkomen vrije wilsuiting zijn (17).

Doch het gaat hier, meen ik, om een louter hypothetisch geval, namelijk dit waarin een belastingplichtige, die zonder raadsman zou verschenen zijn en het akkoord zou getekend hebben, verleid door valse beloften of gezegden van de vertegenwoordigers van het Beheer of van de verzoenende magistraat. Het ware immers hoogst beledigend voor de hoge ambtenaren, die de belangen van het Beheer verdedigen en voor de magistraten van het openbaar ministerie, zulke stelling door de belastingplichtige die beroep aantekende, zonder enig bewijs, te horen uiteenzetten en het zou dan ook aan die belanghebbende behoren zich tijdig en schriftelijk te dien einde tot het Hof te wenden, aangezien partijen niet opgeroepen worden voor de bekrachtiging van het akkoord, tenware het Hof zinnens zou zijn de bekrachtiging te weigeren (18).

Wat verder de klaarblijkelijke of opvallende misbruiken aangaat, die een reden zouden zijn tot niet bekrachtiging van het verzoeningsakkoord, hebben noch de wetgever, noch de auteurs een bepaling van die misbruiken gegeven, of een zulker misbruiken ten voorbeelde aangestipt. Dit is ten andere zeer verstaanbaar, daar de desgevallende klaarblijkelijke misbruiken, zich volgens mij, verwarren met de andere redenen waarom de bekrachtiging door het Hof zou mogen geweigerd worden, t.t.z. zoals hierboven gezegd, gebrek in de rechtspleging of schending van het recht der verdediging, te weten verbod aan de belastingplichtige aan de verzoenende magistraat uitleg te verstrekken of verbod te antwoorden op de opwerpingen van het Beheer.

Aangezien, tot nog toe, Uw fiscale kamers geen enkele bekrachtiging der gesloten akkoorden geweigerd hebben, heeft het openbaar ministerie, hier te Brussel, de gelegenheid nog niet gehad de 3de alinea van art. 5 der wet op de verzoeningsrechtspleging toe te passen, ik bedoel: een nieuwe poging tot verzoening in te stellen, na weigering van de bekrachtiging van het ondertekend akkoord, ditmaal zonder noodzakelijke neerlegging van nieuwe memories.

Wat er ook van zij, de wet op de fiscale verzoeningsrechtspleging werd over het algemeen, in de gewone juridische middens die zich niet speciaal met fiscale zaken bezig houden, niet gulhartig en zelfs met enig scepticisme onthaald, niet alleen om reden van de nieuwigheden en eigenaardigheden die ze bevat, maar bijzonder, meen ik, omdat doorgaans ieder jurist, magistraat of advocaat, wanneer er spraak is van mogelijke verzoening tussen partijen, onmiddellijk denkt aan al de pogingen tot verzoening die onze wetten kennen of gekend hebben en die meestal mislukken, en heel dikwijls nog enkel aangewend worden, alleen omdat de wet zulks oplegt. Herinnert U de verzoeningsproceduur bij de vrederechter, de voorafgaande verplichte verschijning in verzoening der in echtscheiding pleitende partijen en de ontbieding der partijen vóór de rechters, gedurende zekere debatten «ad accordandum». Hoe dikwijls slaagden zulke pogingen tot verzoening?

Zekere auteurs, namelijk de h.h. Advocaten Carlo De Mey en Henri Depret (19), hebben van meet af gemeend dat de inzichten van de wetgever verdienstelijk waren, alhoewel bewuste proceduur te formalistisch is. Deze auteurs vonden dat de belastingplichtige een duidelijk belang had zijn geval te onderwerpen aan de nieuwe rechtspleging, er bijvoegende nochtans, dat de ondervinding zou leren of het Beheer zich inschikkelijk zou tonen en de voorstellen van het openbaar ministerie zou volgen. (De tot nog toe opgedane ondervinding laat mij toe te verklaren dat het Beheer zich gedragen heeft naar de wens van voornoemde auteurs).

Een ander auteur, de h. Advocaat Henri Cauwe, in een commentaar getiteld «La Procédure Fiscale» verschenen in het «Journal des Tribunaux» van 14 Maart 1954 (20), deed insgelijks het nut uitschijnen der verzoeningsrechtspleging en somde er het merendeel der feitelijke kwesties in op die in de nieuwe rechtspleging snellere oplossing zouden vinden en die ik hierboven in mijn rede reeds aanstipte.

Gelieve op te merken dat wanneer dit laatste commentaar van de h. Advocaat Cauwe in Maart 1954 verscheen, zes weken na het effectieve in werkingstellen der nieuwe proceduur, de eerste uitslagen der verzoeningsrechtspleging en het alsdan bekomen succes reeds in de rechterlijke middens van het Gerechtshof bekend waren (21).

U zult misschien enigszins verwonderd zijn te horen dat de eerste zittingen in verzoening enkel plaats hadden einde Januari 1954, wanneer de wet reeds verscheen op 20 Augustus 1953. De redenen er van zijn nochtans zeer eenvoudig. Bij het hernemen der rechterlijke bedrijvigheid na 15 September 1953, hoefde de nieuwe dienst der verzoeningsproceduur volledig ingericht te worden. Het bereiden der te gebruiken formulieren in samenwerking met de drie parketten-generaal, de noodzakelijk geachte voorafgaandelijke besprekingen met het Bestuur van Financiën en vooral het inachtnemen van de verschillende termijnen vastgesteld door de wet voor het neerleggen der memories en de oproeping der partijen waren een beletsel voor de effectieve aanvang der verzoeningzittingen vóór einde Januari 1954. Vergeten we immers niet,

dat wanneer het openbaar ministerie een dezer proceduren wil instellen, de belastingplichtige na het ontvangen van de aangetekende brief van het parket-generaal, over een maand tijd beschikt om zijn memorie ter staving van zijn beroep ter griffie van het Hof neer te leggen, dat het Beheer insgelijks recht heeft op een termijn van een maand om een memorie van antwoord op de griffie in te dienen, dat na de ontvangst van het antwoord van de bevoegde directeurs der rechtstreekse beastingen het openbaar ministerie ten minste een maand moet wachten om partijen ter verzoeningszitting op te roepen. Daarbij, alhoewel volgens de wet slechts acht dagen moeten verlopen, tussen de datum van de oproeping en de verschijning in verzoening, wordt de oproepingstermijn door de bevoegde magistraat verlengd op ten minste drie weken tot een maand. Zulke verlenging is noodzakelijk, omdat de wet eist dat een exemplaar van de memorie van antwoord van het Beheer aan de belastingplichtige samen met de oproepingsbrief overgemaakt worde. Hoe wil men, in die omstandigheden, dat de belanghebbende, binnen de acht dagen kennis neme van dit antwoord, het mededeel aan zijn raadsman en samen met deze laatste desgevallend de nodige inlichtingen of bescheiden verzamele om ter zitting op de memorie van het Beheer te kunnen antwoorden?

Het ware dan ook wenselijk dat de wet enigszins gewijzigd worde, doch daar zal ik liever op het einde van dit onderhoud over uitweiden.

* * *

Wat er ook van zij, het eerste jaar van het in voege stellen der verzoeningsprocedure in fiscale zaken, mag enkel aangezien worden als een proefjaar. Het heeft toegelaten na te gaan in welke mate die rechtspleging zal kunnen bijdragen tot de opslorping van de rechterlijke fiscale achterstand.

Alhoewel het reeds sedert lang gekend was dat meer in het bijzonder op het Hof van Brussel een indrukwekkend getal achterstallige zaken berusten, waarvan ten minste twee derden door middel van de verzoeningsrechtspleging zouden kunnen geregeld worden, heeft de wetgever nochtans geen enkele vermeerdering voorzien van het getal magistraten van het openbaar ministerie, om zich hier met die procedure heeft bezig te houden, en zo werden gedurende het rechterlijk jaar 1953-1954 de verzoeningszittingen practisch enkel gehouden door één advocaat-generaal. Niettegenstaande deze handicap werden binnen de tijdspanne van vijf maanden 145 fiscale zaken beslecht door accoord der partijen, wanneer slechts in 24 zaken het openbaar ministerie er niet in slaagde partijen te verzoenen.

Wanneer men rekening houdt met het feit dat het de partijen volstrekt vrij staat zich, al dan niet, neer te leggen bij de voorstellen van de verzoenende magistraat en aldus hun recht te behouden om ten gronde vóór het Hof te pleiten, zonder de minste sanctie of enig nadeel op te lopen, mag het cijfer van 85 % geslaagde verzoeningen aangezien worden als het beste bewijs dat de verzoeningsrechtspleging dient voortgezet; dit zo gelukkig resultaat zou de wetgever moeten aansporen in de mate van het mogelijke het systeem dezer procedure te vergemakkelijken en zelfs uit te breiden, ten minste tot andere fiscale dienstjaren en misschien ook wel tot andere betwistingen betreffende directe belastingen.

Geloof echter niet, bij het zien van deze uitslagen, dat het instellen van verzoeningsprocedures zo maar van een leien dakje loopt. Verre van daar! U kunt u moeilijk inbeelden wat al opzoekingen en brief-

wisseling die rechtsplegingen vergen vooraleer het openbaar ministerie er kan toe komen de eerste wettelijke plicht vervullen die de procedure in beweging brengt, te weten het verzenden van het aangetekend schrijven waarbij de belastingplichtige verzocht wordt zijn memorie ter griffie neer te leggen.

Heel dikwijls heeft de magistraat van het openbaar ministerie de procedure ingesteld van ambtswege, ik bedoel, zonder enige aanvraag of verzoek van wie ook. Te dien einde worden de oudste ter griffie liggende fiscale bundels nagezien en wordt er aldaar een schifting gedaan om er de bundels uit te zoeken die ogenschijnlijk aanleiding kunnen geven tot een doelmatige verzoeningsprocedure. U zult misschien menen dat het enigszins gewaagd is, in zulke omstandigheden, die rechtspleging in te stellen, vermits niets laat vermoeden, bij gebrek aan enig verzoek, dat een of andere partij geneigd is met de tegenpartij een accoord te sluiten. Die mening was ook de mijne toen de eerste proceduren van ambtswege ingesteld werden, doch, in den beginne, bij gebrek aan genoegzame aanvragen vanwege belastingplichtigen was dit het enige middel om geen tijd te verliezen en de wet zo haast mogelijk te kunnen toepassen.

Welnu, de ondervinding heeft uitgewezen dat de verzoeningsprocedures, op die wijze ingesteld, even goed slaagden als deze die op verzoek van belanghebbenden werden aangevat. Vijf en vijftig belastingplichtigen, van ambtswege opgeroepen, ondertekenden hun accoord na het eens te zijn geworden met de voorstellen van het openbaar ministerie, en slechts in drie gevallen is de verzoenende magistraat er niet in geslaagd een accoord tot stand te brengen. Ik moet er nochtans aan toevoegen dat elf andere personen geen gevolg gaven aan ons verzoek een memorie neer te leggen en twee andere ter zitting niet zijn verscheenen zonder enige reden in te roepen, waardoor dan ook ingevolge de wet een einde werd gesteld aan de verzoeningsrechtspleging.

Aldus handelen «ex officio» doet soms nog andere moeilijkheden oprijzen. Ingevolge de lange tijdruimte die verloopt sedert het neerleggen van het verhaal op de griffie van het Hof, gebeurt het vaak dat de aangetekende brief die aan belanghebbende gericht wordt, natuurlijk op het adres dat op de bundel of het verhaal voorkwam, op het parket-generaal terug aanlandt met de melding: «Onbekend op het adres» of «overleden». Om in dit geval aan de instelling van de verzoeningsrechtspleging enig verder gevolg te geven behoort het dan het nieuwe en laatste adres van de belastingplichtige op te zoeken, of in geval van overlijden de erfgenamen van belanghebbende op te sporen en eventueel hun accoord te bekomen voor de hervatting van het geding en de instelling der verzoeningsprocedure. Het is onbetwistbaar dat, zo maar één enkel erfgenaam begeert te pleiten vóór het Hof, het volstrekt nutteloos is nog te denken aan een mogelijk accoord tot verzoening vanwege de overige erfgenamen. (22)

Het is om de hierboven omschreven redenen dat het openbaar ministerie steeds bereid is met de grootste welwillendheid de aanvragen tot het instellen der verzoeningsprocedure vanwege de belastingplichtigen in aanmerking te nemen. Zulke verzoeken worden enkel geweigerd indien, bij het nazicht van de bundel, wordt vastgesteld dat het ter zake gaat ofwel om belastingen of dienstjaren die buiten de bevoegdheid vallen van de verzoenende magistraat, ofwel om nog niet beslechte principekwesties die door het Hof zelf dienen behandeld, of soms ook nog om zeer gewichtige belastingen die al dan niet zouden

moeten behouden worden en waarin er ogenschijnlijk geen kans bestaat om een accoord tussen partijen te verwezenlijken.

Wat de rechtsplegingen ingesteld op verzoek van de belastingplichtigen of hun erfgenamen betreft, werden tot nog toe 90 accoorden ondertekend, terwijl, in 21 gevallen, het niet mogelijk was partijen te verzoenen. In 6 andere gevallen, alhoewel de procedure ingesteld werd op hun eigen verzoek, hebben de belanghebbenden de hun gevraagde memorie ter griffie niet neergelegd.

* * *

Dikwijls hebben leden van de Balie mij gevraagd, ten einde de verzoeningsrechtspleging tot een goed einde te brengen, of het wenselijk was van hunnentwege de belastingplichtigen aan te raden zich te doen vertegenwoordigen door hun advocaat of zich enkel te doen bijstaan door hun raadsman.

Mij steunende op de reeds opgedane ondervinding, heb ik altijd gewenst de belanghebbenden zelf aanwezig te zien op de verzoeningszitting. Dit komt ten andere overeen met het inzicht van de wetgever. Zelden immers, zoals u weet, denkt een pleiter dat zijn geval niet opperbest is en verwacht hij zich aan het verliezen van zijn geding. Wanneer dit gebeurt is het steeds, of bijna altijd, de schuld van de rechter die niets van de kwestie verstaan heeft, of van zijn advocaat die niet handelde naar behoren om te zegevieren. Welnu, wanneer de belastingplichtige aanwezig is ter zitting en alles heeft horen uiteenzetten, de beweegredenen van zijn advocaat en zijn eigen uitleggingen geheel of gedeeltelijk heeft horen weerleggen, wanneer hij soms moet vaststellen dat zijn eigen advocaat, na betwisting, gelijk moet geven aan de vertegenwoordiger van het Beheer of meent dat de voorstellen van het openbaar ministerie gegrond of zelfs voordelig zijn voor zijn cliënt, dan komt de belastingplichtige over het algemeen er heel natuurlijk toe zich accoord te verklaren, alhoewel hij eerst dacht alles te moeten winnen en geen cent aan de fiscus te moeten betalen.

Zulke overtuiging heeft de belanghebbende niet altijd wanneer, op verzoek van zijn advocaat, de zaak na betwisting uitgesteld wordt om toe te laten aan zijn cliënt de voorstellen van de verzoenende magistraat te doen kennen en hem te vragen of hij, drager van volmacht, gemachtigd is het accoord in zijn naam te ondertekenen.

Het bijzijn van de belastingplichtige laat ten andere toe, tijdens de zitting, zowel aan de afgevaardigde van het Beheer als aan het openbaar ministerie, ook soms aan de advocaat van de belanghebbende, te besluiten dat het Beheer te doen heeft ofwel met een eerlijke belastingplichtige die te goeder trouw en bij onwetendheid niet volledig aan de fiscale wetten voldeed, ofwel, wat maar al te dikwijls gebeurt, met een dezer belastingplichtigen die er fier op zijn rond te bazuinen dat ze de fiscus beet hebben gehad. Er bestaan, helaas, meer zulke «goede burgers» dan andere.

U hebt voorzeker gehoord of gelezen, vóór de laatste bezettingsjaren, dat de economische toestand toen erbarmelijk was, dat de zaken om ter slechtst gingen, dat het over Europa hangende oorlogszwaard een belemmering was om enig geld te verdienen, wat weet ik al, en dit alles met het gevolg dat de staatsinkomsten voortdurend geringer werden en nieuwe belastingen dienden geschapen.

Welnu, op de verzoeningszittingen horen we regelmatig een gans andere klok. U weet dat de belasting-

schuldigen verplicht zijn een voldoende bewijs voor te leggen van de vermogens in hun bezit vóór 1940, zo niet, worden over het algemeen als belastbaar aangezien in de extrabelasting, alle vermogens die erkend worden in het bezit te zijn van de belanghebbenden op 9 October 1945. Wie de zittingen der fiscale kamers niet bijgewoond heeft kan zich geen gedacht vormen van het groot aantal belastingplichtigen die ter zitting komen beweren dat ze meerdere honderdduizenden franken verdiend hadden vóór de laatste wereldoorlog, en dit natuurlijk om uit te leggen hoe ze na de bevrijding in het bezit waren van gelden, titels of waarden. Moest u die belastingplichtigen geloven, zouden er bijna geen personen te vinden zijn die tijdens de bezetting enig belastbaar geld zouden gewonnen hebben «rari nantes in gurgite vasto».

Telkenmale we aan zulke belastingplichtige doen opmerken dat ze in hun jaarlijkse aangiften voor de inkomstenbelastingen van vóór het jaar 1940, bijna geen inkomsten aangegeven hadden en de verklaarde sommen zelfs niet volstonden voor hun levensonderhoud, zien wij in 95 op 100 gevallen de belanghebbenden glimlachen en horen wij ze antwoorden: «Maar, mijnheer de advocaat-generaal, u denkt toch wel dat wij zoals iedereen, aan de fiscus niet aangegeven hebben al wat wij gewonnen of verdiend hebben, alhoewel onze zaken uiterst bloeiend waren.»

En dit is gans het drama der fiscale zaken! Gelukkige belastingplichtigen die, vóór de laatste oorlog, juiste aangiften betreffende hun jaarlijkse inkomsten ingediend en regelmatig de belastingen betaald hebben waartoe ze door de wet verplicht waren. Maar wee de valse spelers en al wie alsdan, geen of bijna geen inkomsten aangegeven hebben en het bewijs niet kunnen leveren van hun verdoken vóoorlogse winsten, inkomsten of vermogens. Dit gebrek aan burgerplicht, waarop ze zo fier waren, kost hun soms tien maal meer dan hetgeen ze vroeger zouden betaald hebben, hadden ze zich regelmatig van hun fiscale plicht gekwet. «Boontje komt om zijn loontje», zegt een oud Vlaams spreekwoord. Vele belastingschuldigen hebben er, na de bevrijding, de pijnlijke en dure ondervinding van opgedaan. Mocht de les vruchten dragen voor de toekomst, maar ik betwijfel het grotelijks.

* * *

Bij het vernemen der onverwachte goede uitslagen der verzoeningsprocedure hebt gij U zeker al meer dan eens afgevraagd hoe het mogelijk is dat zoveel belastingplichtigen, die wellicht overtuigd waren dat ze ten onrechte belast waren of overbelast werden, zich nochtans zo maar neerleggen bij de voorstellen van het openbaar ministerie, dat hen op verre na niet altijd volledig in het gelijk stelt, en zich door hun handteken verbinden, heel dikwijls binnen zeer korte tijd, soms vrij belangrijke sommen, zelfs in zekere gevallen meerdere miljoenen franken, aan de fiscus te betalen, als wanneer het hun volkomen vrij staat te verklaren dat ze met die voorstellen niet accoord gaan en liever hun kans wagen vóór het Hof.

Ik wil uw gegronde nieuwsgierigheid dan ook niet langer op de proef stellen en u zo kortbondig mogelijk de redenen van het welslagen der thans besproken procedure uiteenzetten.

Wanneer belastingplichtigen zinnens zijn te willen genieten van de verzoeningsrechtspleging, weten ze vooraf dat er bijna nooit een mogelijkheid van verzoening bestaat, indien zij, zoals ook het Beheer, niet

bereid zijn desgevallend een of ander van hun grieven prijs te geven, en ten minste die grieven waarvan het stellig bewijs niet kan voorgebracht worden. Het gebeurt wel eens dat, na onderzoek der memorie van appelerende partij, het Beheer erkent dat belanghebbende volledig gelijk heeft en moet ontlast worden doch zulke gevallen komen zelden voor, terwijl het tegenovergestelde integendeel zich gewoonlijk voordoet. Meer dan eens vloeit uit het onderzoek voort en komt tijdens de verzoeningszitting aan het licht dat geen enkel der grieven van de belastingplichtige tegen de beslissing van de directeur der rechtstreekse belastingen steek houdt; de belastingplichtigen weten dat er zelfs in zulk geval, en dit met het doel sneller een einde te stellen aan het geschil, veel kans bestaat dat op voorstel van het openbaar ministerie het Beheer zal accoord gaan met een vermindering of soms zelfs met de afschaffing der toegepaste verhogingen of der nalatigheidsintresten. Ze weten daarenboven dat zo de zaak moet gepleit worden vóór het Hof van Beroep, dit laatste niet bevoegd is zulke voordelen toe te kennen.

De belastingplichtigen zijn dan ook over het algemeen geneigd, en hun advocaten zijn daar ten andere om hen er redelijkerwijze toe aan te zetten, zich inschikkelijk te tonen als het Beheer, van zijn kant, ook zekere welwillendheid aan de dag legt.

En dit was dan ook de vraag die zekere advocaten en belanghebbenden zich meestal stelden vóór de eerste verzoeningszittingen: welke houding zullen de afgevaardigden van het Beheer aannemen? De ambtenaren der belastingen, zulks weet eenieder en het strekt hun ten andere tot eer, zijn zeer ingenomen met de benaarstiging van de belangen van de Staat, zelfs meer dan met hun eigen belangen. Vele belastingplichtigen, die steeds klagen dat ze te veel moeten betalen, beweren dat de heren der rechtstreekse belastingen een hart van steen hebben.

Het doet me waarlijk genoeg hier in het openbaar hulde te mogen brengen aan de hoge ambtenaren van het Beheer en in het bijzonder aan die der rechtstreekse belastingen, aan wie de taak werd opgedragen het Beheer te vertegenwoordigen op de verzoeningszittingen. Zij hebben het openbaar ministerie met hart en ziel bijgestaan, hebben al wat mogelijk was in het werk gesteld opdat de wet van 24 Juli 1953 de uitslagen zou opleveren welke er van verwacht werden.

Het Beheer der rechtstreekse belastingen, met instemming ten andere van de toen fungerende minister van Financiën, heeft verleden jaar beslist zich op de verzoeningsrechtspleging te doen vertegenwoordigen door rustende directeurs voorzien van de nodige volmacht om desgevallend op de voorstellen van het openbaar ministerie in te gaan. (23)

Die beslissing en haar tenuitvoerlegging boden allerhande en niet te onderschatten voordelen: de betreffende onafhankelijkheid dezer ere-directeurs tegenover hun administratie, hun beroepsondervindend, samen met de zo menigvuldige kennissen die ze gedurende hun lange loopbaan hebben opgedaan, zowel op fiscaal als op technisch gebied, t.t.z. dit der vestiging van de belastingbasissen in om het even welke werkkring, waren voor het openbaar ministerie een onmisbare hulp om de verzoenende magistraat ter zake voor te lichten en hem toe te laten aan partijen voorstellen te doen die stroken met de vereisten der wet en een degelijke beslissing betreffende de al dan niet gegrondheid der stelsels van beide partijen te nemen.

Hoe dikwijls gebeurde het niet dat, vooraleer in te gaan op de hun gedane voorstellen, de belasting-

plichtigen ter zitting de wens uitdrukten te weten waartoe hun accoord zou leiden, welke voordelen gezegd accoord hun zou verschaffen en hoe hoog dan ook het bedrag der nog te betalen sommen zou belopen.

In de meeste gevallen was het de ere-directeurs, dank zij hun ondervinding en technische kennissen, mogelijk terstond een voldoende antwoord te geven en moesten de zaken niet, voor verdere inlichtingen, op een andere datum verschoven worden.

Een ander voordeel van de tussenkomst van rustende ambtenaren, en dit ten bate van een goede gerechtigheid, bestaat nog in het feit dat, wanneer de oplossing van zekere grieven een nieuw onderzoek vergt, dit laatste meestal wordt ingesteld door de op de zitting aanwezige ere-directeurs, die in de hun voorgelegde zaken de betwiste beslissing niet hadden genomen en dus gemakkelijker kunnen van zienswijze veranderen dan de directeur die zelf de besproken beslissing had verleend.

De wet voorziet ook de mogelijkheid voor het Beheer zich op de verzoeningszittingen te doen vertegenwoordigen door een advocaat, zoals dit trouwens geschiedt op de fiscale kamers van de Hoven van Beroep.

Gedurende het rechterlijk verlof vernam ik dat in het vooruitzicht zou worden gesteld voortaan de ere-directeurs op de verzoeningszittingen te vervangen door leden van de Balie. Ik aarzel niet hier te verklaren dat, moest er werkelijk een definitieve beslissing in die zin getroffen worden, al wie tot nog toe, tot de toepassing van de wet van 24 Juli 1953 heeft bijgedragen, het met mij eens zal zijn om te beweren dat gezegde wet haar doel zou missen en het getal der door verzoening afgewerkte beroepen in overgroot percentage zou verminderen.

Ver van mij de gedachte de medewerking der leden van de Balie te onderschatten! Ik vergeet, ten andere, niet dat ik veertig jaar geleden nog de eer had de advocatentoga te dragen vooraleer ze uit te wisselen tegen een eenvoudig soldatenpak, doch, over het algemeen, zijn zelfs oude fiscale advocaten niet voldoende op de hoogte van de technische fiscale bewerkingen en hun weerslag op de beslagbare basissen, om aan de feitelijke grieven der belastingplichtigen de nodige antwoorden te kunnen geven. Ik doe hier geen verwijt aan de advocaten, doch ieder zijn beroep. «Schoenmaker blijf bij uw leest,» zo zegt een oud spreekwoord.

Namens het Beheer rechtswesties uiteenzetten en helpen oplossen, behoort tot de taak van de leden van de Balie; deze zijn voorzeker op hun plaats in de fiscale kamers waar meer in rechte dan in feite gepleit wordt. Doch op de verzoeningszittingen gaat het minder om rechtswesties, dan om technische vraagstukken; de vragen welke door de belastingplichtigen of hun advocaten aan het Beheer gesteld worden kunnen bezwaarlijk door een advocaat beantwoord worden, tenzij hij zelf voorheen beambte zou geweest zijn op het Beheer der rechtstreekse belastingen, en zelfs in dit geval, zou hij niet meer voldoende op de hoogte zijn van de laatste onder-richtingen, waarbij zekere aanslagen geregeld werden. In talrijke gevallen zijn de fiscale bundels die aan het gerecht voorgelegd worden onvolledig of laten de stukken die er zich in bevinden enkel aan een techniek toe de gestelde vragen voldoende te beantwoorden. Hoe dikwijls zal de advocaat van het Beheer geen uitstel der zaak moeten vragen om het Beheer om inlichtingen te verzoeken? Hoe dikwijls ook zal hij zich sterk en machtig genoeg voelen om, zonder raadpleging van het Beheer, op de voorstel-

len die een aanzienlijke ontlasting van de belastingplichtigen voor gevolg hebben, in te gaan?

De materiële toestand der advocaten, raadslieden van het ministerie van Financiën, verplicht hen daarbij nog andere beroepsplichten te vervullen dan het verdedigen der belangen van de Staat. Die advocaten zullen dus niet altijd op tijd en stond regelmatig kunnen aanwezig zijn op de verzoeningszittingen. Menige zaken zullen in die omstandigheden op latere datum moeten verschoven worden, met als gevolg dat de in persoon verschijnende belastingplichtigen misnoegd de verzoeningskamer zullen verlaten en misschien niet meer zullen terugkomen. In elk geval zou zulks een nutteloze overlasting der rollen teweegbrengen, zoals het maar al te vaak op de normale fiscale kamers van het Hof gebeurt.

* * *

Wellicht zou mijn uiteenzetting onvolledig zijn, moest ik de rol van het openbaar ministerie in de verzoeningsrechtspleging onaangeroerd laten. Al wie gedurende deze laatste maanden die procedure heeft medegeleefd, heeft zich zeker rekenschap kunnen geven van de moeilijke en soms uitputtende taak die aan de magistraat van het openbaar ministerie door de wetgever is opgelegd. In de memorie van toelichting die het wetsontwerp voorafgaat, waarbij de wet van 6 September 1895 gewijzigd werd, wordt ten andere reeds gewag gemaakt van de ongetwijfeld zware en kiese opdracht waarmee de magistraat belast wordt (24).

Na een grondig onderzoek van de fiscale bundel, van de wederzijdse memories en met inachtneming der uitleggingen aan de verzoenende magistraat ter zitting zelf gegeven, moeten zijn voorstellen gesteund zijn op een objectieve beoordeling der grieven en aanspraken van beide partijen; hij mag daartoe noch de wettelijke beginselen van het fiscaal recht, noch de laatste vaststaande rechtspraak, noch de onbetwistbare bestanddelen van het geschil over het hoofd zien. Onvermijdelijk moet er eenheid van opvatting en stelling bestaan tussen de voorstellen tot accoord, en het advies dat door de magistraat zou gegeven worden ter zitting der fiscale kamer van het Hof, wanneer, in geval van weigering op de gedane voorstellen in te gaan, partijen vóór het Hof zouden verschijnen om er ten gronde te pleiten.

Het is nochtans niet voldoende dat aldie voorwaarden vervuld wezen in de persoon van de magistraat van het openbaar ministerie. Opdat partijen zouden geneigd zijn in te gaan op zijn voorstellen, moeten ze beide overtuigd zijn dat, wanneer ze vóór het Hof gaan pleiten, de rechters de mening van het openbaar ministerie ter zake zullen delen en hoogst waarschijnlijk een arrest zullen vellen op zijn eensluidend advies. Het welslagen van de verzoeningsrechtspleging zal dan ook in zeer grote mate afhangen van de personaliteit van de magistraat die met deze zaken gelast is. Zijn overtuigingskracht in de uiteenzetting der redenen waarop hij zijn voorstellen steunt en de gegrondheid zijner bewijsvoering zullen heel dikwijls niet volstaan om partijen aan te sporen op gezegde voorstellen in te gaan, indien het de belanghebbenden niet bekend is dat de adviezen van de verzoenende magistraat gewoonlijk door de fiscale kamers van het Hof gevolgd worden en ze bijgevolg de hoop niet moeten koesteren een meer voordelige uitslag bij het Hof te bekomen.

* * *

Ik had u graag nog verder onderhouden over het

klimaat dat in de verzoeningskamer heerst en dat niets gemeens heeft met dit der gewone zittingen. Het bijna privaat karakter der verzoeningszittingen, waar partijen, advocaten en openbaar ministerie gezamenlijk, en bijna in familie, rond een en dezelfde tafel, elk geval onderling bespreken om samen een voldoende oplossing voor het te beslechten geschil te vinden, heeft soms voor gevolg dat een of ander belanghebbende aldaar zijn hart lucht en, zonder enige plichtpleging, uiting geeft van zijn intiemste gedachten en opmerkingen. U de menigvuldige impressies beschrijven die deze zittingen ter verzoeningskamer achterlaten aan partijen, die in persoon verschijnen, zou me werkelijk te ver leiden. Ik kan nochtans niet weerstaan aan het verlangen u een ogenblik te doen glimlachen door u te verklappen wat mij op een dezer winterzittingen te beurt viel.

Een hoogst welstellende dame, in een prachtige pelsmantel gehuld, verscheen in verzoening, bijgestaan door twee stafhouders. Het ging om de betaling van een aanzienlijke extrabelasting verschuldigd door wijlen haar echtgenoot, ingevolge de tamelijke hoge winsten die hij gedurende de bezettingsjaren had opgestreken. Na lange doch hoffelijke discussies, kwam deze dame er toch toe zich accoord te verklaren met de betaling van anderhalf miljoen frank belastingen. Werd de belanghebbende bedrogen door de ijver die de advocaat-generaal aan de dag had gelegd om tot dit accoord te komen en dacht zij dat de verzoenende magistraat een advocaat was of, misschien, een generaal der advocaten? Ik weet het niet, doch uw dienaar kreeg, vanwege die belastingsschuldige bij haar afscheidsgroet, volgend compliment: « Vous avez fait une bonne journée aujourd'hui, Monsieur l'avocat general. »

Onnodig voorzeker u te zeggen dat mij terstond verplicht gevoelde deze zo vriendelijke dame van antwoord te dienen en haar alle illusies te ontnemen omtrent haar mening over het persoonlijk belang dat de directeurs der rechtstreekse belastingen of de advocaten-generaal zouden hebben in zake fiscale verzoeningen...

* * *

Na dit veeleer luimig intermezzo te midden van een zo ernstig onderwerp, waarvoor u mij reeds zolang uw welwillende aandacht hebt verleend, doe ik een laatste maal beroep op uw geduld.

Ik heb u reeds hoger gezegd dat het eerste jaar van het in voege treden der verzoeningsprocedure als een proefjaar dient beschouwd. De inwerkingstelling dezer rechtspleging heeft aangetoond wat niet in de haak is en welke wijzigingen aan de wet van 24 Juli 1953 zouden moeten aangebracht worden om ze te vereenvoudigen en sneller haar doel te doen bereiken. Zoals hierboven terloops aangestipt, was het ingewikkeld karakter der verzoeningsprocedure reeds duidelijk aan zekere auteurs die, pas na het verschijnen der wet, deze laatste betitelden als « trop compliquée et entachée d'un formalisme excessif et inutile, parce qu'il retarde la solution. » (25)

Volgende beschouwingen dienen desaan gaande in acht genomen.

De wet heeft niet bepaald waarin de door de belastingplichtige neer te leggen memorie moest bestaan. Volgens de geest der wet zouden in die memorie de grieven moeten uiteengezet en gerechtvaardigd worden die de belastingplichtige meent te kunnen of te moeten weerhouden, tijdens de verzoeningszitting en ten titel van verzoening, tegen de argumenten en de beslissing van de bevoegde directeur der rechtstreekse belastingen. Welnu, tal van

belanghebbenden vertellen in hun memorie allerhande geschiedenissen betreffende hun moeilijkheden met de fiscus, beschrijven of hun eigen ellendige toestand of hun « curriculum vitae », dit zonder enigszins de grond van de zaak aan te roeren! andere verwijzen eenvoudig naar hun verhaal of hun bezwaarschrift waarin soms geen enkele grief in enige mate beschreven werd; andere nog halen in hun memorie nieuwe grieven aan, waarvan er vroeger tijdens het aanleggen van de fiscale bundel nooit kwestie was, wat dan ook voor gevolg heeft dat al die grieven in verzoening en zelfs ook ten gronde voor het Hof niet ontvankelijk dienen verklaard te worden.

Gelet op die omstandigheden, zou de wet moeten bepalen dat het openbaar ministerie gemachtigd is de verzoeningsprocedure te allen tijde stop te zetten, zolang partijen niet opgeroepen zijn om op de verzoeningszitting te verschijnen. Het is immers volstrekt nutteloos eenieders tijd te doen verliezen wanneer de magistraat, bij het nazicht der neergelegde memorie, de overtuiging heeft opgedaan dat, gezien de gegevens der zaak, geen doeltreffende voorstellen tot verzoening kunnen aangeboden worden.

Tot nog toe hebben de verzoepende magistraten getracht die moeilijkheden te vermijden door aan de belastingplichtigen of hun advocaten voorafgaandelijk te vragen waarop de betwisting in verzoening zal slaan; het gebeurt echter, maar al te dikwijls, dat de memories meer grieven behelzen dan wat op officiële wijze eerst aangeduid werd. Doch, eens de memorie gevraagd, is het openbaar ministerie tot nog toe niet meer bevoegd de procedure « proprio motu » stop te zetten, tenzij de belanghebbende zou nalaten, zonder reden en binnen de wettelijke of bepaalde termijn, de gevraagde memorie te deponeeren.

In andere gevallen is de neerglgging van een memorie vanwege partijen volstrekt overbodig omdat het verhaal door de belastingplichtige ingediend, in volledige mate de tegen de beslissing weerhouden grieven opsomt en uiteenzet. Waarom dan ook nog partijen te verplichten dezelfde grieven en beweegredenen te herhalen in een memorie die niets anders of niets meer zal inhouden dan wat reeds vroeger in de bundel werd uitgelegd, zowel door het Beheer als door de belastingplichtige? In dit geval zou het openbaar ministerie zich kunnen beperken de partijen te verwittigen dat het zinnens is ze in verzoening op te roepen en direct daartoe dag te stellen, met bericht dat, zo ze menen nog een of ander stuk tot staving van hun gezegden te moeten neerleggen, ze verzocht worden dit te doen binnen een bepaalde termijn en de tegenpartij, zoals het openbaar ministerie, er van te verwittigen.

De verzoenende magistraat zou dus moeten gemachtigd zijn zelf na te gaan of het indienen van een memorie nuttig is, en, zo nodig, enkel inlichtingen aan partijen te vragen over een of andere bijzonderheid van het verhaal of de beslissing.

Dit zou in vele gevallen de termijn voor de verzoeningsprocedure reeds verkorten van vier op twee maanden. Daarbij mag een derde termijn van een maand uit de weg geruimd worden. Ik bedoel hierbij de maand tijd die het openbaar ministerie moet laten verlopen tussen de datum van de neerlegging van het antwoord of de memorie tot antwoord van het Beheer op die van de belastingplichtige en de datum waarop de partijen mogen ter zitting opgeroepen worden. Wellicht heeft de wetgever gedacht dat een maand tijd voor het instuderen der memories door het openbaar ministerie niet overdreven is, doch in

de meeste gevallen is die termijn van een maand nutteloos of minstens te lang omdat de verzoenende magistraat, vóór het aanvangen der verzoeningsprocedure, reeds op zeer grondige wijze de bundels heeft onderzocht en de memories zelden een nieuwe langere studie vergen.

Het ware dan ook nuttig de termijn van dertig vrije dagen voorzien in de 3e alinea van § 2 van artikel 2 der wet af te schaffen en liever de termijn van acht vrije dagen vereist voor de oproeping van partijen op ten minste drie weken of een maand te brengen, aangezien in feite toch zulk termijn door het openbaar ministerie toegestaan wordt om de redenen hiervoren reeds uiteengezet.

* * *

Eindelijk nog een laatste woord of beter een suggestie. Indien de regering en de wetgever van gevoelen zijn dat de verzoeningsprocedure werkelijk bijdraagt tot het opslorpen van de fiscale rechterlijke achterstand, en, rekening houdende met wat er nog hangende is en te behandelen blijft in de directoriale burelen, zie ik geen bezwaar tegen de uitbreiding der bevoegdheid van het openbaar ministerie tot andere dienstjaren en andere belastingen dan deze door de huidige wet voorzien. De feitelijke kwesties of vraagstukken die beslecht worden ter verzoeningszitting, doen zich insgelijks voor betreffende de gewone belastingen op de inkomsten gedurende de jaren die volgen op deze van 1940 tot 1945, waartoe tot nog toe de bevoegdheid van de verzoenende magistraat beperkt is. Voor andere directe belastingen dan die betreffende de bedrijfsinkomsten blijven ook dikwijls enkel en alleen zuiver feitelijke kwesties op te lossen, partijen accoord zijnde wat de rechtsprincipes aangaat; ik bedoel hier de grondbelasting, de mobiele belasting, de taks op het vervoer en zovele andere.

De administratieve en gerechtelijke achterstand bestaat immers niet alleen uit zaken die voorzien zijn in de wet van 24 Juli 1953, maar ook uit allerhande gewone fiscale zaken, waarvan de oplossing vertraagd werd door de noodzakelijkheid eerst en vooral de belastingen te moeten heffen die in 1945 door de speciale wetten en ingevolge de alsdan bestaande omstandigheden geschapen werden.

Van die achterstand zou er nochtans over drie jaar geen spraak meer zijn — en dit met een minimum kosten — indien meerdere magistraten van het Parket-Generaal met de fiscale verzoeningsrechtspiegeling konden gelast worden en het Beheer der rechtstreekse belastingen over een voldoende aantal bevoegde aangestelden beschikte om het van nu af op een groter aantal verzoeningszittingen te ver-
tegenwoordigen.

Dit zal echter, alleen van de wetgevende en uitvoerende machten afhangen.

- (1) Verbreking 14 November 1950, Pas. 1951.I.160.
- (2) Verbreking 30 November 1950, Pas. 1951.I.191.
- (3) Verbreking 7 November 1950, Pas. 1951.I.125 - Verbreking 10 April 1951, Pas. 1951.I.552.
- (4) Verbreking 12 April 1950, Pas. 1951.I.225. - Verbreking 3 April 1951, Pas. 1951.I.515. - Verbreking 10 April 1951, Pas. 1951.I.532. - Verbreking 20 Mei 1952, Pas. 1952.I.606.
- (5) Verbreking 29 Mei 1951, Pas. 1951.I.657. - Verbreking 5 Juni 1951, Pas. 1951.I.673. - Verbreking 26 Juni 1951, Pas. 1951.I.737. - Verbreking 29 September 1951, Pas. 1952.I.23.
- (6) Verbreking 19 Juni 1951, Pas. 1951.I.721.
- (7) Cf. namelijk Verbreking 19 Januari 1951, Pas. 1951.I.261 en 29 Mei 1951, Pas. 1951.I.661.
- (8) Cf. namelijk Verbreking 23 Januari 1951, Pas. 1951.I.333.
- (9) Verbreking 9 October 1951, Pas. 1952.I.56. - Verbreking 6 Juni 1952, Pas. 1952.I.564. - Verbreking, 14 Juli 1952, Pas. 1952.I.740.
- (10) Verbreking 18 Maart 1952, Pas. 1952.I.453. - Ver-

breking 4 November 1952, Pas. 1953.I.135. - Verbreking, 26 Januari 1954.

(11) Cf. «De Verzoeningsrechtspleging in fiscale zaken», door F. Dumon, advocaat-generaal bij het Hof van Beroep te Gent, professor aan de Vrije Universiteit te Brussel, en C. Stévigny, substituut procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Gent. - Brussel, Huis Larcier N.V. 1954.

(12) Cf. art. 5 laatste alinea der wet van 24 Juli 1953, Belgisch Staatsblad 20 Augustus 1953, blz. 5062.

(13) Cf. art. 5 van het wetsontwerp gevoegd bij de memorie van toelichting. - Doc. Belgische Senaat n° 78, zitting 1952-1953, blz. 13.

(14) Art. 4 der wet van 24 Juli 1953.

(15) Cf. Art. 6 der wet van 24 Juli 1953.

(16) Kamer der Volksvertegenwoordigers. - Doc. 372, 1952-1953, 7 Mei 1953, blz. 3.

(17) Cf. Dumon en Stévigny: De verzoeningsrechtspleging in fiscale zaken, reeds geciteerd onder n° 11.

(18) Cf. art. 5 der wet van 24 Juli 1953.

(19) Cf. La Procédure en conciliation en matière d'impôts de guerre, door Carlo De Mey en Henri Depret, advocaten bij het Hof van Beroep te Brussel. - Uitgave Huis F. Bruylant, 1953, n° 21, blz. 18.

(20) Cf. Journal des Tribunaux n° 4015 van 14 Maart 1954, blz. 183, n° 29.

(21) Gedurende de twintig eerste verzoeningszittingen bekam het openbaar ministerie het accordé der partijen in 90 % der gevallen.

(22) De praktijk heeft bewezen dat erfgenamen van belastingsplichtigen over het algemeen moeilijker hun accordé geven gedurende de verzoeningsprocedure dan belanghebbenden die verschijnen voor hun eigen belastingen.

(23) De redenen dezer beslissing zijn uiteengezet in het amendement voorgesteld door de regering op 2 Juni 1953 op de Kamer der Volksvertegenwoordigers, Doc. 448, 1952-1953.

(24) Doc. Senaat, n° 78, zitting 1952-1953, blz. 6.

(25) Carlo de Mey en Henri Depret reeds geciteerd, bl. 18, n° 21.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 7 Januari 1954.

Eerste Voorzitter: M. Louveaux.

Raadsheer-Verslaggever: M. Sohier.

Advocaat-Generaal: M. Janssens de Bisthoven.

Advocaten: Mrs Simont, Delacroix en Van Rijn.

Onrechtmatige daad. — Indien de schade veroorzaakt is door de schuld van verscheidene personen, moet ieder hunner tot volledige vergoeding aan de benadeelde worden veroordeeld.

Artikel 1382 B.W. verplicht hem, die schade veroorzaakt heeft, deze te herstellen; een gedeeltelijke schadevergoeding is niet een behoorlijk herstel, vermits de benadeelde dan een deel van de schade blijft lijden, die te wijten is aan een anders schuld.

Wanneer de schade ontstaan is door de schuld van onderscheiden personen, die er echter toe hebben bijgedragen haar in haar geheel te doen ontstaan, behoort ieder van hen jegens de benadeelde te worden veroordeeld tot volledig herstel der schade.

N.V. Cie des Propriétaires réunis t/ Peusens en N.V. Tramways unifiés de Liège et Extension.

Gelet op het bestreden arrest, de 23e October 1951 door het Hof van Beroep te Luik gewezen;

Voor zoveel de voorziening tegen Peusens Anna is gericht:

Over het enig middel, schending van de artikelen 1382, 1383 en 1384, inzonderheid lid 3, van het Burgerlijk Wetboek, 97 van de Grondwet, doordat het bestreden arrest, na vastgesteld te hebben dat het ongeval, waarover het gaat, zowel aan de schuld van de bestuurder van de vrachtwagen, ondergeschikte van verweerster Peusens, te wijten is als aan de schuld van verweerster, Sociétés des tramways unifiés de Liège et Extensions, en na te hebben geoordeeld, dat de door laatstgenoemde begane zwaardere fout haar aansprakelijk maakt voor twee derden van de ontstane schade, verweerster Peusens veroordeelt om aan aanlegster slechts één derde te betalen van de schadevergoeding, welke is gevorderd tot herstel van de door de schuld van de bestuurder van de vrachtwagen ontstane schade, zulks terwijl de artikelen 1382, 1383 en 1384 van het Burgerlijk Wetboek aan iedereen, die door zijn schuld aan een ander schade heeft veroorzaakt, de verplichting op-

leggen dezelve geheel te vergoeden, welke ook de zwaarte van de fout moge zijn en bijaldien de schade ook het gevolg mocht wezen van samenlopende fouten (schending van voormelde wetsbepalingen); doordat in ieder geval de rechters over de grond, op straf hun beslissing niet te motiveren en het toetsen van de wettelijkheid daarvan onmogelijk te maken, verweerster Peusens niet mochten veroordelen tot het betalen van een deel der schadevergoeding, dan mits vast te stellen — wat zij niet hebben gedaan — hetzij een fout van het slachtoffer, hetzij dat de fout van de bestuurder van de vrachtwagen slechts een deel van de schade heeft veroorzaakt en geenszins bijgedragen heeft tot het ontstaan van het overige der schade (schending van artikel 97 van de Grondwet en van de artikelen 1382, 1383 en 1384 van het Burgerlijk Wetboek);

Overwegende dat artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek aan degene, die schade veroorzaakt heeft, de verplichting oplegt ze te herstellen; dat een gedeeltelijke schadevergoeding geen passend herstel uitmaakt, vermits zij het slachtoffer een deel van de schadelijke gevolgen van eens anders fout laat dragen;

Overwegende mitsdien dat, wanneer de schade het gevolg is van onderscheiden fouten, welke echter er toe bijgedragen hebben haar in haar geheel te doen ontstaan, elk van degenen, aan wie één dier samenlopende fouten te wijten is, behoort te worden veroordeeld tot volledig herstel van de schade jegens de getroffene;

Overwegende dat het bestreden arrest vaststelt dat de ondergeschikte van verweerster fouten heeft begaan, waarvoor deze aansprakelijk is; dat die fouten samen met fouten, begaan door de naamloze vennootschap «Tramways unifiés de Liège», de oorzaak zijn geweest van een ongeval, ten gevolge waarvan een brand is ontstaan; dat aanlegster daardoor een schade heeft geleden, die bestaat in de verplichting een som van 138.114 frank te betalen aan een harer verzekeren, eigenaar van een der door de brand beschadigde onroerende goederen;

Overwegende dat het arrest desniettemin verweerster veroordeelt om aan aanlegster slechts één derde van die som terug te betalen, vermeerderd met de gerechtelijke interesten en enkel één derde van de kosten; dat het aldus de in het middel aangehaalde wetsbepalingen schendt;

Over de eis door Peusens Martinus en Peusens Anna ingesteld tegen de naamloze vennootschap «Tramways unifiés de Liège» tot gedwongen tusschenkomst en tot

tegenover die vennootschap bindendverklaring van het arrest :

Voor zoveel deze eis ingesteld werd door Peusens Martinus :

Over de grond van niet-ontvankelijkheid, voorgesteld door het Openbaar Ministerie, waarvan door hetzelfde overeenkomstig artikel 2 van de wet van 20 Juni 1953 kennis werd gegeven;

Overwegende dat, vermits aanlegger geen partij was in de zaak 1279, hij niet vermag een derde persoon daarin te roepen;

Voor zoveel deze eis ingesteld werd door Peusens Anna :

Overwegende dat Peusens Anna er belang bij heeft dit arrest tegen de naamloze vennootschap « Tramways unifiés de Liège » te kunnen inroepen;

Overwegende dat zij deze partij had opgeroepen tot vrijwaring tegen de veroordelingen, welke te haren laste mochten worden uitgesproken; dat het arrest, hetwelk slechts één derde van het herstel, dat overeenstemt met de fout waarvoor zij behoort in te staan, te haren laste legt, beslist dat de vennootschap haar in dat opzicht niet behoort te vrijwaren; dat Peusens zich tegen deze beslissing niet heeft voorzien en verbreking op de hoofdvordering geen verbreking van die beslissing op de vordering tot vrijwaring met zich brengt;

Overwegende dat het arrest bij gebreke aan een voorwerp over de vordering tot vrijwaring geen uitspraak heeft kunnen doen, in zover zij een evenredig gedeelte van het herstel ten doel had, welke het met haar persoonlijke aansprakelijkheid overeenstemmende deel te boven ging; dat dienvolgens verbreking op dat punt verbreking dient met zich mede te brengen van de beslissing over de vordering tot vrijwaring, hetwelk het noodzakelijk gevolg daarvan is;

Overwegende, wat de vergoeding betreft, dat de voorziening vóór 15 September 1953 werd betekend;

Om die redenen,

Voegt de sub numeris 1279 en 1318 ingeschreven zaken samen;

Verbreekt het bestreden arrest, in zover het voor twee derden de vordering van aanlegster tegen Peusens Anna afwijst en ten belope van die twee derden de vordering tot vrijwaring van Peusens Anna tegen de naamloze vennootschap « Tramways unifiés de Liège » verwerpt en in zover het twee derden van de kosten jegens Peusens Anna ten laste van aanlegster legt en de helft van de kosten jegens de naamloze vennootschap « Tramways unifiés de Liège » ten laste van Peusens Anna;

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van het gedeeltelijk vernietigd arrest;

Veroordeelt aanlegster jegens verweerster, de naamloze vennootschap « Tramways unifiés de Liège », tot de in de zaak 1279 gevallen kosten en, nu de voorziening vóór 15 September 1953 werd betekend, tot een vergoeding van 150 frank;

Veroordeelt Peusens Anna tot op het overige op de zaak 1279 gevallen kosten;

Veroordeelt Peusens Martinus en de naamloze vennootschap « Tramways unifiés de Liège » elk tot de helft van de in de zaak 1319 gevallen kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Brussel.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 7 Januari 1954.

Eerste Voorzitter : M. Louveaux.

Raadsheer-Verslaggever : M. Piret.

Advocaat-Generaal : M. Janssens de Bisthoven.

Advocaten : Mrs Delacroix en Van Rijn.

Wegenverkeer. — Verplichting tot voorzichtigheid, ook bij inachtneming van de reglementsvoorschriften.

Het feit, dat een weggebruiker zich naar de reglementsvoorschriften heeft gedragen, belet niet dat hij aansprakelijk kan zijn wegens schending door hem van de op iedere weggebruiker rustende verplichting tot voorzichtigheid.

N.V. Helvetia t/ Tramways unifiés de Liège et Extensions.

Gelet op het bestreden arrest, de 22e October 1951 gewezen door het Hof van Beroep te Luik;

Over het enig middel, schending van artikel 1 van de wet van 1 Augustus 1899, houdende herziening van de wetgeving en van de reglementen op de verkeerspolitie, gewijzigd bij de wet van 16 December 1935; van de artikelen 2, 13, 115 (gewijzigd bij artikel 2 van het Besluit van de Regent van 12 Februari 1945), 116 (gewijzigd bij artikel 5 van het Koninklijk Besluit van 28 Januari 1937), 117, 118, 119 en 120 (gewijzigd bij artikel 6 van het Koninklijk Besluit van 28 Januari 1937), van het Koninklijk Besluit van 1 Februari 1934, houdende algemeen reglement op de politie van het vervoer en het verkeer; van de artikelen 1382, 1383 en 1384 van het Burgerlijk Wetboek en van artikel 97 van de Grondwet;

doordat het bestreden arrest verweerster in verbreking ontheven heeft van één derde van de aansprakelijkheid voor de schade, ontstaan ten gevolge van het in aanraking komen van de lading van het voertuig van de weggebruiker Peusens met de kabels van een door verweerster geëxploiteerde trolleybuslijn, welke op slechts 3 meter 80 cm. van de grond waren opgehangen aan het gewelf van een viaduct over de openbare weg, die Peusens vóór het aanbreken van de dag volgde, en ten belope van dat derde Peusens verantwoordelijk heeft verklaard, wijl hij, zonder enige voorzorg te treffen, met een voertuig welks lading de bij het van kracht zijnde reglement toegestane maximum hoogte had, een viaduct was ondergereden, waarin elektrische kabels waren aangebracht, zulks terwijl verweerster in verbreking stellig was bevonden schuld te hebben, wijl zij had verzuimd de weggebruikers door middel van een zelfs bij nacht zichtbaar sein er in kennis van te stellen, dat daar kabels op een abnormale hoogte geplaatst waren en terwijl Peusens in de in het arrest omschreven omstandigheden generlei bijzondere voorzorg behoefde te nemen, naardien hij met recht en reden, zonder andere navorsingen te moeten verrichten, mocht veronderstellen dat geen enkele onzichtbare en niet gesignaleerde hindernis, waartegen de lading van zijn voertuig kon aanbotsen, zich op zijn weg zou bevinden, doordat het bestreden arrest beslist zoals het heeft gedaan met de redengeving aan de ene zijde, dat de reglementsbepalingen betreffende de afmetingen van de tot het verkeer toegelaten voertuigen enkel zijn genomen ten einde het verkeer van op zich zelf gevaarlijke voertuigen te beletten, wat naar recht onjuist is, en aan de andere zijde, dat zij niet tot gevolg kunnen hebben een mogelijke doorrit te verzekeren in alle omstan-

digheden op geheel de strook van de weg, waarvan talrijke delen geen risicovrije doorrit kunnen verlenen aan voertuigen, die de toegestane maximale afmetingen hebben, welke omstandigheden op zich zelve niet kunnen medebrengen dat de weggebruiker wettig niet zou kunnen rekenen op een vrije doorrit met de reglementaire hoogte, behoudens aanwezigheid van een sein ter waarschuwing voor het tegendeel of van een in het oog vallende hindernis, zoals aanlegster in verbreking voor de rechters over de grond heeft staande gehouden, en doordat het bestreden arrest ten gevolge van zijn onjuiste interpretatie van de aangehaalde wetsbepalingen besloten heeft, dat het doorrijden onder een viaduct met een vrachtwagen, waarvan de lading, zonder haar te overschrijden, de toegestane maximum hoogte heeft, een manoeuvre is welke met bijzondere voorzorgen dient te worden uitgevoerd, en dat derhalve Peusens schuld zou hebben, daar hij, aler die manoeuvre uit te voeren, generlei contrôle had gedaan, zulks terwijl in de gegeven omstandigheden de verplichting van een voorafgaande contrôle niet op hem kon rusten, en tenslotte ingeroepen heeft dat het matig zicht, toen het ongeval plaats greep, volstond om Peusens op zijn hoede te stellen voor het mogelijk gevaar dat er aan was verbonden een gewelf onder te rijden, waar hij van de aanwezigheid van elektrische kabels niet onkundig kon wezen, welke grond de gedeeltelijke verantwoordelijkheid van Peusens niet kan rechtvaardigen die, kennis dragende van de aanwezigheid van elektrische kabels onder de viaduct, evenwel niet kon en niet behoefde te voorzien, dat zij zouden hangen op een abnormaal geringe hoogte, waarvan niets hem verwittigde, en terwijl het bestreden arrest dienvolgens de schuld van Peusens heeft afgeleid uit een te kort schieten aan een verplichting, welke wettelijk niet op hem rustte of waarvan het bestaan in elk geval feitelijk niet genoegzaam is gebleken;

Overwegende dat het bestreden arrest mevrouw Peusens, verzekerde van aanlegster, aansprakelijk heeft verklaard voor één derde van de gevolgen van een op 17 November 1946, te 7 uur 10 's morgens gebeurd ongeval, ten gevolge van het in aanraking komen van de lading stro van een door de ondergeschikte van voormelde verzekerde bestuurde vrachtwagen met de elektrische draden van een door verweerster geëxploiteerde trolleybus, zulks ofschoon het vaststelt dat de elektrische draden, waarmee het stro in aanraking is gekomen, onder aan het 4 meter 10 cm. hoge gewelf van een viaduct liepen op een hoogte van 3 meter 80, welke geringer is dan de reglementaire hoogte;

Overwegende dat het feit, dat een gebruiker van de weg zich naar de reglementsvoorschriften heeft gedragen, niet belet dat hij aansprakelijk kan zijn wegens schending door hem van de op ieder weggebruiker rustende algemene voorzichtigheidsverplichting;

Dat in casu het arrest vaststelt dat, ook al ging de hoogte van de lading van de vrachtwagen, bestuurd door de ondergeschikte van de verzekerde van aanlegster de reglementaire hoogte niet te boven, en al stelde geen enkel sein hem genoegzaam in kennis van de nabijheid van een gevaarlijke doorrit, voormelde ondergeschikte desniettemin in voorzichtigheid te kort is geschoten door zonder enige voorzorg de brug onder te rijden, waar een brand is ontstaan ten gevolge van het in aanraking komen van het vervoerde stro met de door verweerster aangebrachte hoogspanningsdraden;

Dat het er op wijst, dat de ondergeschikte van

aanlegsters verzekerde er toe was gehouden bijzondere voorzorgen te nemen om reden van het slechte zicht ter plaatse en van het kennis dragen door hem, zowel van de afmetingen van zijn lading als van de aanwezigheid van hoogspanningsdraden op geringe afstand van het gewelf;

Dat de rechter over de grond aldus uit de door hem ontlede omstandigheden souverain het bestaan afleidt van een op die ondergeschikte rustende plicht van voorzichtigheid en de schending van die plicht;

Dat het middel niet gegrond is;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten en, aangezien de voorziening vóór 15 September 1953 werd betekend, tot de vergoeding van 150 frank jegens verweerster.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 26 Juni 1954.

Voorzitter-Verslaggever : M. Vranckx.

Raadsheren : M.M. Maes en Buch.

Auditeur : M. Maroy.

Advocaten : Mrs J. Mertens de Wilmars en H. Fayat.
Regeringscommissaris : M. De Couvreur, Inspecteur-generaal bij het Ministerie van Openbare Werken en van Wederopbouw.

1. **Buitengewone schade. — Stedebouw. — Bevoegdheid van de Raad van State.**
2. **Bijzonder plan van aanleg. — Onbeschikbaarheid van een eigendom. — Aard der schade.**
3. **Onteigening. — Uitstel om tot onteigening over te gaan. — Aard der schade.**

1. *De Raad van State is bevoegd om kennis te nemen van een verzoek, strekkende tot het geven van een advies betreffende de toekenning van een vergoeding wegens buitengewone schade, geleden ten gevolge van stedenbouwkundige maatregelen, die geen onteigening ten gevolge hebben.*

Hij is eveneens bevoegd om een advies te geven over de vergoeding der buitengewone schade, voortvloeiende uit de beslissing om een door de Koning toegestane onteigening uit te stellen. Immers, zo lang niet tot onteigening wordt overgegaan, beschikt de belanghebbende eigenaar over geen rechtsingang bij de gewone rechter om de vergoeding te ontvangen, bedoeld door artikel 11 der Grondwet.

2. *Het behoort tot de normale gevolgen van een aanlegplan, dat bepaalde goederen hun bestaande bestemming moeten behouden. De daaruit volgende schade vertoont niet het buitengewoon karakter, bedoeld in artikel 7 der wet van 23 December 1946.*
3. *Schade, voortvloeiende uit het uitstel om een procedure van onteigening in te zetten, kan het karakter ener buitengewone schade in de zin van art. 7 van de wet van 23 December 1946 verkrijgen.*

In de gegeven omstandigheden is een uitstel van 4 jaren niet abnormaal, gezien de lasten, door de gemeente en de staat te dragen ingevolge de aanleg van het grondgebied, en kan de daaruit voortvloeiende schade niet buitengewoon worden genoemd.

Franssens Joris t/ Gemeente Hoboken.

Gezien het verzoekschrift d.d. 9 Mei 1951.

Overwegende dat verzoekster eigenares is van een goed van 6 ha. 68 a. 40 ca., genaamd Meerlenhof en gelegen op het grondgebied der gemeente Hoboken; dat een bijzonder plan van aanleg van de wijk Meerlenhof bij beslissing d.d. 25 November 1949 van de gemeenteraad werd aangenomen en bij besluit van de Regent van 9 Mei 1950, bij uittreksel bekend gemaakt in het Belgisch Staatsblad van 19 Juli 1950, werd aanvaard; dat volgens dit plan het Meerlenhof voor het deel, dat het kasteel met park omvat, zijn huidige bestemming moet behouden en voor een ander deel, groot ongeveer 1 ha., voorbehouden is als terrein voor het bouwen ener school; dat het overige als bouwgrond en wegen zal dienst doen; dat verzoekster er zich over beklagt, dat zij door bovenvermeld plan van aanleg belet wordt een belangrijk gedeelte van haar eigendom als bouwgrond aan te leggen en uit te baten en de gemeente anderzijds talmt met de onteigening; dat zij beweert op deze wijze beroofd te zijn « en van de normale uitbatingswaarde van haar eigendom en van de normale opbrengst van haar kapitaal, dat voor een onbepaalde termijn geblokkeerd blijft, en bij gebreke aan herstellingen nog in waarde zal verliezen, terwijl de kosten van herstellingen zonder enig nut zouden uitgegeven worden »; dat het college van burgemeester en schepenen der gemeente Hoboken bij brief d.d. 12 Maart 1951 niet inging op het verzoek tot schadevergoeding, dat verzoekster op 9 Februari 1951 aan de gemeente had gericht; dat verzoekster op grond van artikel 7 der wet van 23 December 1946 een gunstig advies vraagt tot het bekomen ener vergoeding wegens buitengewone schade van een millioen, « onverminderd een verlies aan intresten en inkomsten van 75.000 frank per jaar, behoudens nadere bepaling »;

Overwegende dat de tegenpartij inroept dat de Raad van State niet bevoegd is het verzochte advies te geven; dat zij betoogt dat, welke ook de schade moge zijn, die door verzoekster wordt geleden door het plan van aanleg — schade die wordt betwist — verzoekster over een vordering vóór de gewone rechtbank beschikt, daar de billijke schadeloosstelling, bedoeld bij art. 11 van de Grondwet, ook de vergoeding omvat der schade, voortspruitende uit de onbeschikbaarheid der te onteigenen goederen;

Overwegende dat niet blijkt dat de tegenpartij wil overgaan tot de onteigening van het perceel, dat het kasteel en park omvat, en de verzoekster haar verzoek om advies voor een deel doet steunen op de waardevermindering, die dit gedeelte van haar eigendom treft; dat, wat het te onteigenen gedeelte betreft, de rechtbanken weliswaar bevoegd zouden zijn bij het vaststellen der vergoeding wegens de onteigening de schade in aanmerking te nemen, voortspruitende uit het feit, dat de eigenaar ingevolge de rechtspleging der onteigening over zijn goed niet heeft kunnen beschikken; dat echter ter zake de overheid tot de onteigening niet overgaat, ofschoon zij daartoe gemachtigd is op grond van artikel 3 van het Wetsbesluit van 2 December 1946; dat de verzoekster niet de zekerheid heeft, dat in de toekomst tot de onteigening zal worden overgegaan en zij aldus geen waarborgen heeft voor een mogelijke tussenkomst der gewone rechtbank; dat derhalve de Raad van State bevoegd is;

Overwegende echter dat de ingeroepen schade de aard moet hebben ener buitengewone schade, dat de buitengewone schade, bedoeld bij artikel 7 van de wet van 23 December 1946, de abnormale schade is, die

een gevolg is van de werking der openbare diensten, wanneer door deze werking het beginsel van de gelijkheid tegenover de openbare lasten wordt geschonden; dat de beperkingen van het eigendomsrecht, opgelegd op grond van het Wetsbesluit van 2 December 1946, betreffende de stedenbouw, normaal voortvloeiden uit de noodzakelijke gevolgen van de eisen inzake hygiëne, esthetiek en goede aanleg van het grondgebied; dat de toepassing dezer regelen op de bijzonderste gemeenten van het land voldoende laat blijken dat zij zovele personen treft, dat de daaruit voortspruitende krenking van belangen een last is, die weegt op ganse categoriën burgers en niet op een of enkele personen, die daardoor in een uitzonderlijke toestand zouden verkeren;

Overwegende dat het tot de normale gevolgen van aanlegplannen behoort, dat bepaalde goederen hunne bestaande bestemming moeten behouden, dat verzoekster niet in een uitzonderlijke toestand is geplaatst doordat volgens het aanlegplan het kasteel met het park zijn huidige bestemming zal dienen te behouden, zelfs ware deze bestemming verschillend van die, welke verzoekster in de toekomst aan dit goed zou willen geven;

Overwegende dat, in zoverre verzoekster zich beklagt over het feit, dat de gemeente talmt met het inzetten van de procedure tot onteigening, dient te worden vastgesteld dat de schade, voortspruitende uit zulk uitstel, het karakter ener buitengewone schade in de zin, bedoeld bij artikel 7 van de wet van 23 December 1946, zou kunnen verkrijgen, wanneer de toestand van gedeeltelijke onbeschikbaarheid der goederen zolang in stand zou worden gehouden ten opzichte van een of meer personen, dat deze laatsten in een uitzonderlijke toestand zouden worden geplaatst in vergelijking met de algemeenheid der eigenaars, die door de toepassing der wetgeving betreffende de stedenbouw zouden zijn getroffen geweest; dat, gezien de lasten door de gemeenten en de Staat te dragen ingevolge de aanleg van het grondgebied, de daarmede in verband staande onteigeningen niet onmiddellijk kunnen volgen op de aanvaarding van de plannen van aanleg en door een uitstel gehele categoriën burgers worden getroffen; dat het feit, dat de onteigening van de goederen van verzoekster niet is geschied, niettegenstaande op 9 Mei 1950 het plan van aanleg bij koninklijk besluit werd aanvaard, verzoekster niet in een uitzonderlijke toestand heeft geplaatst ten opzichte van de gelijkheid der lasten, die de burgers treffen, wier beschikkingsrecht over hun goederen ingevolge plannen van aanleg is beperkt; dat derhalve de door haar ingeroepen schade niet het bij artikel 7 van de wet van 23 December 1946 vereiste buitengewoon karakter heeft,

Geeft het advies :

Dat het verzoek dient te worden verworpen.

Dat de betaling van het recht van 300 fr. wegens kosten ten laste valt van verzoekster.

Vlaamse Juristen,

Abonneert U op het

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

6e Kamer. — 17 Juni 1954.

Voorzitter : M. Delvaux.

Raadsheren : M.M. Hallemaans en Anne de Molina.

Advocaat-Generaal : M. Strijckmans.

Advocaten : Mrs Delacroix, Boelens, R. Pirson, Schöller, Legrand, J. de Raedemaeker, Anciaux, Dohy, Baugniet, Biltris, De Greef, Van Hoof, Dieryck, Langohr, Beeckman.

Onroerend beslag. — Omzetting van een onroerend beslag in een vrijwillige verkoop ingevolge de artt. 82 e.v. Wet van 15 Augustus 1854. — **Rechtskarakter daarvan.** — De bepalingen van deze wet omtrent de vorm van de verkoop zijn niet meer van toepassing na de omzetting. — **Wezenlijke vormen moeten echter ook dan worden in acht genomen.** — **Aanwezigheid van schuldeisers bij de toewijzing niet vereist.** — **Door natrekking of bestemming onroerend geworden goederen.** — **Opgave van « command ».** — **Rechtsgevolgen hiervan.** — **Toepasselijkheid van art. 1648 B.W.**

De omzetting van onroerend beslag in een vrijwillige verkoop op grond van de artikelen 82 e.v. der wet van 15 Augustus 1854 heeft niet ten gevolge dat de verkoop een zuiver contractueel karakter verkrijgt en in de volle zin van het woord vrijwillig zou worden; de in die artikelen bedoelde verkoop is immers een incident in de procedure van onroerend beslag.

De omzetting brengt enkel een wijziging wat betreft de wijze van verkoop. In wezen blijft de verkoop een uitwinning en enkel de vormen worden gewijzigd.

Wanneer de Voorzitter bevolen heeft dat de verkoop zal geschieden met inachtneming van de in de veilconditiën vermelde voorwaarden, brengt de niet-nakoming van een of meer dezer voorwaarden op zichzelf geen nietigheid mede, tenzij deze een wezenlijk karakter heeft of door de wet is opgelegd.

In geval van omzetting is de bij artikel 44 van de wet van 15 Augustus 1854 voorgeschreven aanwezigheid van de Vrederechter niet meer vereist, daar de bepalingen van deze wet, voor zover zij de vorm van de verkoop betreffen, dan niet meer toepasselijk zijn.

Artikel 43 van de wet van 15 Augustus 1854 schrijft voor, dat de op de voor toewijzing bepaalde dag hiertoe zal worden overgegaan ten verzoeken van de vervolgende partij en bij haar ontstentenis ten verzoeken van een der ingeschreven schuldeisers of van een der schuldeisers, wier bevel is overgeschreven; het gaat hier om een wezenlijke vorm, die ook in geval van omzetting in vrijwillige verkoop moet worden in acht genomen. De wet schrijft echter niet voor dat de schuldeisers of één van hen zou moeten aanwezig of vertegenwoordigd zijn bij de toewijzing; vereist is alleen dat er geen twijfel bestaat omtrent de wil van tenminste een der schuldeisers om de verkoop door te zetten. Volgende is dat de notaris vaststelt op wiens vordering hij handelt.

De omstandigheid, dat de door bestemming of natrekking onroerende goederen niet uitdrukkelijk vermeld zijn in de procedure van beslag, belet niet dat deze goederen regelmatig in beslag zijn genomen, aangezien dergelijke goederen van rechtswege in het beslag begrepen zijn.

De notaris is gerechtigd goederen, die onroerend

zijn door natrekking of door bestemming afzonderlijk aan te bieden, zelfs indien zij aan het uit zijn aard onroerend goed vastgehecht zijn; ook kunnen de veilconditiën elk dezer goederen tot een afzonderlijk lot maken; daarbij is het voordeel van de schuldenaar en de schuldeiser de enige maatstaf, d.w.z. het bekomen van de hoogst mogelijke prijs.

De opgave van « command », regelmatig binnen de termijnen gedaan en aangenomen door de « command », heeft ten gevolge dat deze de plaats inneemt van de lasthebber (gecommandeerde) en geacht wordt het eigendomsrecht van de verkoop af rechtstreeks van de verkoper te hebben verkregen. De « geccommandeerde » mag het gekochte goed verdelen onder verscheidene « commands » of slechts voor een deel « command » verklaren. De zgn. command-opgave heeft een fiscaal doel, nl. de betaling van dubbele rechten van overdracht te voorkomen. Het recht om « command » op te geven vloeit voort uit een overeenkomst, waarbij de partijen de mogelijkheid scheppen met terugwerkende kracht een andere koper in de plaats te stellen van hem, aan wie het goed is toegewezen; bij het ontbreken van bijzondere civielrechtelijke bepalingen, die deze overeenkomst regelen, moet in het concrete geval worden onderzocht welke de bedoelingen van partijen geweest zijn.

Na de omzetting heeft de toewijzing dezelfde gevolgen als indien zij op onroerend beslag geschied ware (artikel 88 wet van 15 Augustus 1854); zodanige verkoop blijft dus een verkoop bij wijze van uitwinning in rechte, zodat artikel 1648 B. W. van toepassing is; een vordering tot ontbinding van de verkoop op grond van benadeling is derhalve niet ontvankelijk.

N.V. Etabl. Aubert en A. Janssens t/
V. G. N. André Bauchan e.a. (Discontokantoor der Nationale Bank van België te Leuven), V. G. N. Pierre Naveau de Materen e.a. (Discontokantoor der Nationale Bank van België te Hasselt), V. G. N. Wilsems e.a. (Discontokantoor der Nationale Bank van België te Tongeren), N.V. Brouwerijen Artois, Algemene Spaar- en Lijfrentekas, Belgische Staat (Minister van Financiën), N.V. Brouwerijen Wielemans-Ceuppens, Maldoy, N.V. Société Immobilière Anversoise, cons.
Lucas, A. Cols, N.V. Mercator.

Overwegende dat Anna Monart, weduwe Louis Lucas, Louis Lucas, Jacques Lucas, Anna Maria Lucas en haar echtgenoot Willy Mutsaers, verklaren het geding te hervatten voor wijlen Louis Lucas, van wie zij de enige erfgenamen en rechtsopvolgers zijn; Dat Frédéric Walter Maldoy, Josephina Jeanne Maldoy en haar echtgenoot Joseph Van Dael het geding hervatten voor wijlen Rombouts Francisca, wier rechthebbenden zij zijn;

Gezien het hoger beroep, op 7, 8, 9 en 11 Juli 1952 regelmatig en tijdig ingesteld door de N.V. Etablissements Aubert en Armand Janssens, van een vonnis, gewezen op 30 Mei 1952 door de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen;

Gezien de incidentele beroepen, regelmatig ingesteld tegen hetzelfde vonnis, door besluiten, ter zitting genomen door de 1^e, 2^e, 3^e, 4^e, 5^e, 8^e/a, b/ 9^e, 10^e, 11^e 13^e, geïntimeerden;

Overwegende dat het hoger beroep en de incidentele beroepen ontvankelijk zijn;

Overwegende dat, afgezien van ingetrokken eisen, de oorspronkelijke eis, ingesteld door thans appellanten tegen de eerste twaalf geïntimeerde partijenn, strekte :

1° in de eerste plaats tot de nietigverklaring van de toewijzing en uiteindelijke verkoop op 11 en 26 October 1949 van de onroerende goederen, in het inleidend exploit beschreven, namelijk het geheel der gebouwen, gelegen te Antwerpen en genaamd «Grand Hôtel», en van zijn afhankelijkheden, alsook van de verkoop van goederen, onroerend door bestemming of door natrekking, ten minste van deze laatste verkoop alleen;

2° bij wijze van behulpvordering tot de ontbinding van een gedeelte van de verkoop wegens benadeling van meer dan de zeven twaalfden;

3° althans tot veroordeling der vervolgende schuldeisers en van de notaris tot het betalen van schadevergoeding;

Overwegende dat de thans dertiende geïntimeerde partij in het geding is tussen gekomen ten einde te horen zeggen voor recht dat bedoelde verkoop geïdig was;

Overwegende dat sommigen van de oorspronkelijke verweerders, alsook de tussenkomende partij, de veroordeling hebben gevorderd van appellanten tot schadevergoeding;

Overwegende dat de eerste rechter nauwkeurig heeft beschreven hetgeen in de tussen de partijen gevoerde procedure is voorafgegaan;

I. Over de eis tot nietigverklaring van de toewijzing en de verkoop :

1. de omzetting van het onroerend beslag in vrijwillige verkoop en het stelsel der nietigheden in geval van dergelijke omzetting :

Overwegende dat de omzetting van een onroerend beslag in een vrijwillige verkoop op grond van de artikelen 82 en volgende der wet van 15 Augustus 1854, niet ten gevolge heeft dat de verkoop een zuiver contractueel karakter verkrijgt en in de volle zin van het woord vrijwillig zou worden, dat immers de in die artikelen bedoelde verkoop een incident is in de procedure van onroerend beslag, zoals trouwens de plaats van deze artikelen in hoofdstuk III der wet, dat handelt over deze incidenten, aantoonst;

Overwegende dat de omzetting enkel een wijziging brengt wat betreft de wijze van verkoop, maar het onroerend goed onder de hand van het gerecht blijft (Waelbroeck, t. III, p. 546; Rép. Prat. V° saisie immobilière, n° 966); dat de overschrijving van het beslag blijft bestaan, dat de regeling betreffende de vruchten van het beslagen goed onveranderd blijft (artikel 87), dat de gevolgen van de verkoop die zijn van de verkoop na onroerend beslag (artikel 88);

dat in de grond de verkoop een uitwinning blijft en enkel de vormen gewijzigd worden (Marcotty, t. II, n° 571); dat zodus tengevolge van de omzetting de vormen van de verkoop bepaald bij de wet van 15 Augustus 1854, niet meer dienen nageleefd te worden (id. ibid, n° 570), maar de na te leven vormen worden bepaald door de heer Voorzitter die de omzetting beveelt;

Overwegende dat het accoord der partijen op het ogenblik dat zij een verzoekschrift tot omzetting indienen, in wezen enkel slaat op de afstand van de strenge formaliteiten der gewone procedure en de voortzetting van de uitwinning door andere, meer soepele middelen, maar dat dit accoord zich niet verder uitstrekt, dat inderdaad uit de tekst van artikel 83 ondubbelzinnig blijkt, dat het de Voorzitter is die de verkoop beveelt, er de wijze en de publiciteit van regelt, de notaris benoemt en een termijn bepaalt, binnen dewelke de verkoop zal moeten geschieden;

dat het immers niet de partijen zijn, maar wel de wet, die de taak van de Voorzitter bepaalt;

Overwegende dat de door de Voorzitter gestelde voorwaarden niet door nietigheid worden gesanctioneerd, tenzij wanneer zij een wezenlijk karakter vertonen (Waelbroeck, t. III, p. 542; Marcotty, t. II, n° 569; Rép. Prat. V° Saisie Immobilière, n° 948);

Overwegende dat anderzijds de procedure, welke volgt op het bevel van de Voorzitter, een eigen aard heeft en als dusdanig onderworpen is aan de regel van artikel 1030 Rv., bepalend dat geen nietigheid bestaat, zo zij niet bevolen is bij een wet;

Overwegende dat hieruit volgt dat appellanten ten einde in dit gedeelte van hun eis te slagen het bestaan van een dergelijke wetsbepaling zouden moeten bewijzen, htezij van een wezenlijke nietigheid;

Overwegende dat de Voorzitter in onderhavig geval bevolen heeft, dat de verkoop zou geschieden tegen de voorwaarden, vermeld in de op 28 September 1948 opgemaakte veilingconditiën;

Overwegende dat uit hetgeen voorafgaat blijkt, dat het niet-naleven van een of enkele van deze voorwaarden op zichzelf geen nietigheid kan medebrengen, tenzij deze een wezenlijk karakter had of door de wet was opgelegd;

Overwegende dat appellanten menen in artikel 7 van de veilconditiën een bepaling te vinden, welke een wezenlijk karakter zou geven aan ieder der formaliteiten, in die conditiën voorgeschreven;

Overwegende dat deze stelling niet kan aanvaard worden, daar inderdaad de woorden «al de bedingen van het huidig lastencohier strikt moeten uitgevoerd worden en zullen in geen enkel geval als waarschuwend aangezien worden», niet kunnen betekenen dat iedere tekortkoming de nietigheid zou ten gevolge hebben; dat daarenboven de plaats, waar dit beding voorkomt, er op wijst dat het enkel de kopers bedoelde.

2. Afwezigheid van de Vrederechter, geen berceep op de Voorzitter van de Rechtbank (kortgeding) en weigering de verkoop stop te zetten toen de toewijzing van zekere loten een voldoende prijs kon opleveren om te gelijk de belangen van de schuldeisers en van de schuldenaars te vrijwaren :

a) Overwegende dat, zoals hierboven opgemerkt, in geval van omzetting, de bepalingen van de wet van 15 Augustus 1854, voor zover ze de vorm van de verkoop behelzen, niet meer toepasselijk zijn; dat bijgevolg de aanwezigheid van de Vrederechter, voorgeschreven bij artikel 44 dezer wet, niet meer vereist is;

Overwegende ten overvloede, dat in het systeem der wet van 15 Augustus 1854 deze aanwezigheid niet voorgeschreven is op straf van nietigheid, vermits artikel 52, dat de nietigheden opsomt, geen gewag maakt van artikel 44; dat de verwijzing in dit laatste artikel naar de wet van 12 Juni 1816 niet ten gevolge kan hebben een nietigheid in het leven te roepen, die niet door artikel 52 bepaald is; dat de bepalingen der wet van 12 Juni 1816 van openbare orde zijn, omdat ze minderjarigen betreffen, hetgeen totaal vreemd is aan de toestand, bestaande in geval van verkoop van onroerend beslag;

Overwegende dat artikel 4 van de veilconditiën bepaalde dat al de betwistingen, die zich gedurende de werkzaamheden van de verkoop mochten voordoen, onherroepelijk door de notaris zouden opgelost worden na de heer Vrederechter te hebben geraadpleegd; en dat artikel 10 voorzag dat deze magistraat in zekere

gevallen een tweede en gebeurlijk een derde zitting van verkoop zou kunnen vaststellen;

Overwegende dat deze teksten de aanwezigheid van de Vrederechter op de verkoop niet voorschrijven, dat daar, waar bepaald wordt dat de notaris alleszins in laatste instantie beslist, men niet kan aannemen dat het niet-raadplegen van de Vrederechter een verwaarlozing zou uitmaken van een wezenlijke formaliteit, verwaarlozing welke de nietigheid van de verkoop zou medebrengen;

Overwegende dat artikel 10 enkel in de veilconditiën voorkomt, ingevolge een besluit van de secretarissen-generaal, dat op het ogenblik van de verkoop niet meer van kracht was;

Overwegende dat het bijgevolg overbodig is appellanten te volgen in hun veronderstellingen nopens de vraag, hoe de Vrederechter zou geadviseerd hebben, indien men hem geraadpleegd had;

b) Overwegende dat op 26 October 1949, zijnde de dag der eindelijke toewijzing, de Etablissements Aubert de volgende bedragen verschuldigd waren in hoofdsom: Schulden ingeschreven op het 1e pand (groep Grand Hôtel) :

Spaar- en Lijfrentekas	fr. 2.000.000
Discontokantoor van Leuven	3.000.000
Brouwerijen Artois	3.500.000

te zamen fr. 8.500.000

Schuldvorderingen van de Discontokantoren van Hasselt en Tongeren, ingeschreven op het Tourist Hotel, maar overgeschreven op de groep «Grand Hôtel», 2.300.000 fr., schuldvordering van de Brouwerijen Artois ingevolge subrogatie in de rechten der Kantoren te Hasselt en Tongeren, ingeschreven enkel op het Tourist Hotel, 400.000 fr.;

Schuldvordering van de administratie der Rechtstreekse Belastingen, 8.063.892,65 fr., waarvan 2.116.000 fr. onbetwistbaar waren; dat door deze administratie bevel was betekend, dat werd overgeschreven op al de in het beslag betrokken onroerende goederen;

Overwegende dat, behalve wat betreft de vordering der Spaar- en Lijfrentekas, welke door sommige partijen als hoger wordt aangegeven, en die van de Fiscus, welke voor het ogenblik niet in aanmerking zal genomen worden, de partijen accoord gaan over deze bedragen; dat er bovendien nog aanzienlijke bedragen aan intresten verschuldigd waren;

Overwegende dat op het ogenblik, toen de notaris, alvorens tot eindelijke toewijzing over te gaan, de werkzaamheden van de verkoop onderbrak, de toestand der biedingen de volgende was :

Loten 1 tot 5	fr. 6.300.000
Loten 6 tot 10	7.700.000
Lot 11	900.000
Loten 12 en 13	1.900.000

te zamen fr. 16.800.000

Overwegende dat gedurende de onderbreking de schuldenaars voorstelden de verkoping te beperken tot loten 1 tot 5, lot 11 en loten 12 en 13, welke te zamen 9.100.000 fr. hadden bereikt op dat ogenblik;

Overwegende dat deze laatste som onvoldoende was om de vorderingen te dekken, welke ingeschreven waren op de groep Grand Hôtel (8.500.000 fr.) en die van de Kantoren van Hasselt en Tongeren, welke overgeschreven waren op deze groep (2.300.000 fr.), om dan nog niet te spreken van de vordering van de Staat en die van Artois, welke laatste enkel op het Tourist-Hotel was ingeschreven;

Overwegende dat appellanten doen opmerken dat de som van 9.100.000 fr. voldoende zou geweest zijn om de vorderingen der schuldeisers te betalen, welke

verzekerd waren door een hypotheek op de groep Grand Hôtel; dat zij echter vergeten dat de bedoeling was met de opbrengst van de verkoop van de groep Grand Hôtel niet alleen de schulden te betalen, voor dewelke hypotheeken gevestigd waren op deze groep, maar ook de andere schulden, namelijk die jegens de Kantoren van Hasselt en Tongeren, en zelfs die jegens de Staat; dat zulks toch stellig blijkt uit de bewoordingen van het arrest van dit Hof, dd. 5 Februari 1949 en die van het rekest tot omzetting in vrijwillige verkoop, alsook deze van het bevel van de Voorzitter; dat immers het vaststellen van twee data voor de verkoping der panden bestemd was om aan appellanten de mogelijkheid te geven het tweede pand te behouden door betaling der schulden bij middel van de opbrengst van het eerste;

Overwegende dat het appellanten vrij stond voorstellen te doen, maar het de schuldeisers ook vrij stond deze voorstellen onvoldoende te oordelen; dat de verkoop tengevolge van het beslag enkel kon tegengehouden worden met de toestemming van alle schuldeisers, die dit beslag aanging ofwel indien werkelijke aanbiedingen werden gedaan;

dat de voorstellen van tweede appellant, welke op zijn zachtst uitgedrukt, nauwkeurigheid misten, er ver van waren werkelijke aanbiedingen te zijn;

Overwegende dat de voorstellen, gedurende de schorsing van de verkoping gedaan door de schuldenaars, niet kunnen aangezien worden als een incident, dat een procedure in kortgeding zou noodzakelijk gemaakt hebben, dat er immers geen technische moeilijkheid nopens de uitvoering was ontstaan en er ook geen aanleiding was om de Vrederechter te raadplegen;

dat deze magistraat, zelfs in de veronderstelling dat hij in deze enige bevoegdheid had, in geen geval de onderbreking van de verkoop had kunnen bevelen en ten slotte de notaris in laatste instantie kon beslissen;

Overwegende dat de schuldenaars op dat ogenblik er wel van overtuigd waren dat zij slechts met de toestemming der schuldeisers de verkoop konden splitsen of de eindelijke toewijzing verdagen;

dat zij immers van geen enkel voorbehoud akte hebben verzocht; dat zij op 28 October 1946, samen met de andere partijen, een verzoekschrift hebben ingediend, strekkende tot uitstel van de verkoop van het Tourist-Hotel, waarvan de bewoordingen geen gewag maken van enige ter gelegenheid van de eerste verkoop afgewezen betwisting;

Overwegende dat het voorstel van de schuldenaars, dat ten slotte toch maar berustte op een eenvoudige bewering — namelijk dat binnen de twee dagen de nodige gelden zouden verzameld zijn om de schuldeisers te betalen te wier behoefte het Tourist-Hotel met hypotheek bezwaard was — door de notaris en de andere partijen niet moest beschouwd worden als zijnde een moeilijkheid of een betwisting, welke de notaris of enige andere partij zouden verplichten het initiatief te nemen van een beroep vóór de heer Voorzitter der Rechtbank;

c) Overwegende dat appellanten aanvoeren dat de schuldeisers door te weigeren in te gaan op de voorstellen van appellanten misbruik van recht hebben gemaakt;

Overwegende dat aanvankelijk appellanten deze thesissen hebben doen steunen op de beschouwing, dat de schuldeisers geweigerd hadden gevolg te geven aan het voorstel van de schuldenaars, dat de schuldeisers hun rechten zouden uitoefenen, niet op de eerst door hen voorziene manier, maar op een andere wijze, evenzeer geoorloofd, doch minder schadelijk voor de appellanten;

Overwegende dat uit hetgeen uiteengezet is reeds duidelijk blijkt dat deze stelling alle grond mist; dat, zoals opgemerkt, de gezamenlijke opbrengst der loten 1 tot 5-11-12 en 13 onvoldoende was om al de schulden, ingeschreven of overgeschreven op de groep Grand Hôtel, te betalen; dat het voorstel van de schuldenaars er op neerkwam noch het Tourist Hotel noch de centrale bouw van het Grand Hôtel (loten 6-10) te verkopen, zodat ten slotte de schuldeisers moesten voortgaan op de vage beloften van appellant Janssens, dat over twee dagen een hypotheekmaatschappij de lening zou overnemen; dat in deze omstandigheden en terwijl bedoelde hypotheekmaatschappij haar toezegging afhankelijk had gesteld van voorwaarden, welke trouwens nog niet vervuld waren, het aan de schuldeisers niet als een fout kon verweten worden niet te zijn ingegaan op het voorstel van hun schuldenaars;

Overwegende dat vervolgens appellanten het misbruik van recht menen te vinden in de houding der schuldeisers, wier vordering verzekerd was door een hypotheek op het Tourist Hotel, welke het geheel complex van het Grand Hôtel hebben laten verkopen zonder mogelijk voordeel voor hen zelf, vermits zij het complex lieten verkopen voor ongeveer 17 miljoen en de vordering van de Fiscus voorrang had op de hunne, zodat ze in geen geval in aanmerking konden komen voor een gedeelte van de opbrengst;

Overwegende dat de uiteenzetting van de stelling reeds de ongegrondheid ervan bewijst; dat immers de fout, door appellanten aan de Discontokantoren aldus verweten, zou begaan zijn door het feit het complex « te laten verkopen voor ongeveer 17 miljoen », dus door de foutieve toewijzing te laten gebeuren; dat anderzijds de aan de schuldeisers verweten houding die is welke zij aannamen gedurende de schorsing der verkoopprocedure, dus vóór de eindelijke toewijzing, dat wil zeggen vóór dat iemand kon weten wat de uiteindelijke opbrengst zou zijn, dus op een ogenblik, toen de Discontokantoren nog konden menen, ten eerste dat de verkoop veel meer dan 17 miljoen zou opbrengen, en ten tweede dat de fiscus — hetgeen de schuldenaars trouwens staande hielden — zijn vordering ging verminderen (wat het verder verloop der gebeurtenissen ook heeft bewezen);

3. Afwezigheid van opeising bij de voorlopige toewijzing.

Overwegende dat artikel 43 der wet van 15 Augustus 1854 voorschrijft dat op voor de toewijzing bepaalde dag hiertoe zal overgegaan worden ten verzoeken van de vervolgende partij, en bij haar ontstentenis, ten verzoeken van een der ingeschreven schuldeisers of van een der schuldeisers, wier bevel is overgeschreven;

Overwegende dat het hier om een wezenlijke vorm gaat, welke ook noodzakelijk is in geval van omzetting in vrijwillige verkoop;

Overwegende dat appellanten voorhouden dat bij de voorlopige toewijzing de notaris zou opgetreden zijn zonder de nodige vordering;

Overwegende dat zij beweren dat op die zitting geen enkel der schuldeisers aanwezig noch vertegenwoordigd was;

Overwegende dat de wet niet voorschrijft dat de schuldeisers of een van hen moeten aanwezig of vertegenwoordigd zijn op de toewijzing; dat hetgeen de wet vereist, is, dat er geen twijfel zou zijn nopens de wil van ten minste een der schuldeisers om de verkoop door te zetten; dat de vordering, bij afwezigheid

van een nadere bepaling der wet, mag verhaald worden op welke wijze ook en de aanwezigheid of de vertegenwoordiging van de schuldeiser bij de toewijzing niet vereist is;

dat het volstaat dat de notaris vaststelt op wiens vordering hij handelt (zie Luik, 8 Mei 1872, Pas. 1872, II, 252; Pand. Belges, V° Expropriation Fréd., n° 1140; Schicks et Vanisterbeek, Traité Formulaire, Tome VI, n° 209; Schicks Dictionnaire des Droits d'enregistrement, V°, Acte Imparfait, n° 15);

Overwegende dat in de akte der voorlopige toewijzing notaris Cols vaststelt dat hij gevorderd werd door de schuldeiser, dien hij nauwkeurig vermeldt, hetgeen volstaat; dat deze notaris trouwens verklaart dat twee vertegenwoordigers van het Discontokantoor van Leuven aanwezig waren; dat zulks betwist wordt, maar het tegenovergestelde niet bewezen is; dat niet vereist is dat de notaris in het proces-verbaal zou vermelden wie aanwezig was en, in geval het een vennootschap betreft, door welke organen en ingevolge welke machten die rechtspersoon vertegenwoordigd was;

Overwegende ten overvloede dat het slechts gaat om de voorlopige toewijzing; dat op de definitieve toewijzing de schuldeisers aanwezig waren hun vordering hebben gehandhaafd;

dat mogelijk, zoals appellanten aanvoeren, de toewijzing de geheelheid der opbiddingen behelst vanaf de eerste tot de laatste, maar in alle geval de noodzakelijkheid van de vordering eerst bestaat op het ogenblik der overdracht van de eigendom;

4. Beweerde onregelmatige verkoop der onroerende goederen door natrekking en door bestemming :

a) Overwegende dat het beslag een aantal goederen bevatte, onroerend door natrekking of door bestemming; dat in de procedure vanaf het exploit van beslag tot en met het bevel van omzetting en de veilconditiën deze goederen als volgt worden beschreven :

« Al het vast en beweegbaar materiaal, onroerend » door bestemming en inlijving, dat zich bevindt of zich » zou kunnen bevinden in het voorgaand onroerend » goed »; dat in deze stukken de woorden « voorgaand onroerend goed » enkel bedoelen het eigendom Grand Hôtel, zijnde het hoekgebouw Frankrijklei en De Keyserlei, met aanhorigheden (De Keyserlei 1 en 3 — Frankrijklei 7, 9, 11 en 13), alsook het renteniershuis van Ertbornstraat 18, en het caféhuis Van Ertbornstraat 20; dat er in deze stukken niet uitdrukkelijk gesproken wordt van de onroerende goederen door natrekking of door bestemming welke zich mochten bevinden in de huizen De Keyserlei 5, 7 en 9, dit is de gedeelten van het pand, welke later de loten 1-2 en 3 zullen worden; dat anderzijds de goederen door de notaris aangekondigd en verkocht werden in zestien loten, waarvan de eerste 13 onroerend uit hun aard zijn en de laatste 3 onder 11 als volgt beschreven worden : « al het vast en beweegbaar materiaal onroerend door bestemming of inlijving dat zich bevindt » of zich zou kunnen bevinden in de loten hierboven » beschreven, verdeeld in verschillende kopen »;

Overwegende dat blijkt uit de bestanddelen der zaak dat een gedeelte van het meubilair van het hotel ondergebracht was geweest in de loten 1, 2 en 3 (huizen de Keyserlei 5, 7 en 9); dat de appellanten geen ernstige betwisting inbrengen tegen deze vaststelling van de eerste rechter en impliciet toegeven dat deze meubelen grotendeels tot het eigenlijk Grand Hôtel behoren, namelijk in het gedeelte van hun besluiten, waar ze voorhouden dat de nietigheid van de

verkoop der onroerende goederen bij bestemming zich bevindende in loten 1, 2 en 3, de nietigheid moet medebrengen van de verkoop van het «eigenlijk gezegd Grand Hôtel»;

Overwegende dat de omstandigheid dat de onroerende goederen door bestemming of natrekking, welke zich bevonden in de loten 1, 2 en 3, niet uitdrukkelijk vermeld werden in de procedure van beslag, niet belet dat deze voorwerpen regelmatig in beslag waren genomen, vermits dergelijke goederen van rechtswege in het beslag begrepen zijn (Marcotty, V, I, n° 209 en 210; Waerbroeck, t. I, p. 148; Rép. Prat. V^o Saisie Immobilière, n° 348);

Overwegende dat volgens het geldend gebruik de verkoop der verschillende loten in hun geheel was voorbehouden, trouwens overeenkomstig de bepalingen van de veilconditiën (artikel 8);

dat aldus voor de koper van de loten, welke het eigenlijke Grand Hôtel bevatten, de mogelijkheid bestond, dat de onroerende goederen door bestemming of natrekking hem zouden worden toegewezen;

dat de wanordelijke toestand, waarin de bedoelde voorwerpen zich bevonden, wanorde die trouwens bezwaarlijk kon verholpen worden, zoals blijkt uit de beschrijving zelf gedaan door deurwaarder Vandenhende en de andere bestanddelen der zaak, en die toch niet aan de vervolgende schuldeisers of de notaris kan toegeschreven worden, geen onoverkomelijke hinderpaal blijkt geweest te zijn om tot dergelijke verkoop van het geheel te komen;

b) Overwegende dat anderzijds appellanten voorhouden dat een gedeelte dezer voorwerpen, namelijk de goederen onroerend door natrekking, die deel uitmaakten van het lot 14, zich bevinden in het eigenlijke «Grand Hôtel», niet afgescheiden zouden kunnen worden (o.a. lavatories, sanitaire inrichtingen, vrieskamers);

Overwegende dat zulks niet bewezen is; dat daarenboven het verkopen door afzonderlijke toewijzing der goederen, onroerend door natrekking en bestemming, overeenstemt met het plaatselijk gebruik (zie attest Voorzitter Kamer der Notarissen te Antwerpen, dd. 15 April 1953);

Dat de veilconditiën het voorzien;

dat de notaris gerechtigd is dergelijke afzonderlijke aanbieding te doen (Rép. Prat., V^o Saisie Immobilière, n° 588), dat trouwens, zelfs indien goederen, onroerend door natrekking aan het onroerend goed uit zijn aard vast gehecht zijn en er een onontbeerlijk deel van uitmaken, dan nog kunnen de veilconditiën ieder dezer voorwerpen tot een afzonderlijk lot maken (Luik, 31 Maart 1909, Jur. Liège 1909, p. 217); dat de maatstaf hier bestaat in het grootste voordeel van de schuldenaar en de schuldeiser, dit wil zeggen het bekomen van de hoogste prijs;

c) Overwegende dat de loten n°s 6 tot en met 13, alsook de loten 14, 15 en 16 toegewezen werden aan Louis Lucas; dat deze laatste, na de verkoop, opgave van zijn lastgevers deed en wel in de volgende voorwaarden: loten 6 en 7 voor de Brouwerijen Wielemans - Ceuppens, de loten 8 en 13 en 14 tot 16 voor de consoorten Maldoy - Rombouts;

Overwegende dat de rechtspraak over het algemeen aanneemt dat de opgave van command, regelmatig gedaan binnen de termijnen en aangenomen door de command, ten gevolge heeft dat deze laatste de plaats inneemt van de lasthebber en geacht wordt het eigendomsrecht rechtstreeks van af de verkoop te verkrijgen van de verkoper (Verbreking, 18 Februari 1932, Pas. 1932, I, 74; Verbreking, 6 Februari 1951, Pas. 1952, I, 179);

Overwegende dat deze stelling overeenstemt met het principe, volgens hetwelk er identiteit op alle punten moet bestaan tussen hetgeen toegewezen werd aan de lasthebber en hetgeen uiteindelijk gekocht wordt door de lastgever;

Overwegende dat echter dit principe hier wordt toegepast met de strengheid, welke uit de enkele definitie ervan schijnt voort te vloeien; dat men inderdaad aanneemt dat de gecommandeerde het gekochte goed mag verdelen onder verschillende commands ofwel slechts voor een deel command verklaren;

dat men ook aanneemt dat een bos verkocht kan worden met recht command te geven en dat hij, aan wie het goed is toegewezen, mag verklaren dat hij kocht: 1) het recht van opstal (superficie) voor zekere stroken, voor hemzelf, en 2) al de overige rechten voor de command; en dat in dit geval de verkoop voor het geheel een onroerend karakter behoudt (Génin, Code des droits d'Enregistrement, n° 1630 en 1631);

Overwegende dat bovenvermeld principe essentieel een principe van fiscaal recht is, daar de juridische constructie, welke men command-opgave noemt, bestemd is om het betalen van dubbele overgangsrechten te vermijden, terwijl de ontleding van de juridische handelingen ongetwijfeld twee overdrachten doet blijken;

dat inderdaad door de toewijzing aan de gecommandeerde een eigendomsoverdracht geschiedt; dat, zolang deze gecommandeerde zijn recht niet uitgeoefend heeft, hij en hij alleen kan aangezien worden als de persoon aan wie het goed is toegewezen (De Page, t. VIII, II, n° 1004; Verbreking, 18 Februari 1932, Pas. 1932, I, 74); dat men zich kan afvragen in hoever de fictie der retroactiviteit, zeer nuttig op fiscaal gebied, enige invloed kan hebben wat betreft de burgerlijke rechtsverhoudingen tussen partijen (André Buttgenbach, Les contrats par porte-fort et les déclarations de command en droit civil et en droit fiscal, n° 151);

Overwegende dat het recht om command op te geven voortvloeit uit een overeenkomst, waardoor partijen de mogelijkheid voorzien voor de toewijzing met terugwerkende kracht een ander koper in de plaats te stellen, dat bij ontbreken van bijzondere civielrechtelijke wetsbepalingen, welke deze overeenkomst regelen, de overeenkomsten tussen partijen, zoals zij in het betrokken geval zijn aangegaan, moeten worden onderzocht; dat aldus dient te worden opgemerkt, dat artikel 5 van het lastencohier aldus luidt: (2de paragraaf) «de kopers, indien zij command benoemen, zullen ten opzichte van de vervolgende partijen hun hoedanigheid van kopers behouden, en zullen als dusdanig met hun command solidairlijk verbonden zijn tot alle betaling van koopprijs en aankleven en tot de volbrenging van alle lasten en voorwaarden der verkoping...»;

Overwegende dat hieruit blijkt, dat de bieder, toen hij command opgaf, tegenover de verkoper zijn hoedanigheid van koper behield; dat, gezien dit beding, dat de partijen tot wet strekt, zelfs indien men met appellante mocht aannemen dat in theorie hij, die command opgeeft, niet als koper kan aangezien worden, dan nog zou dit zonder belang zijn, daar in dit praktische geval de overeenkomst tussen partijen de gevolgen der commandverklaring anders had geregeld;

Overwegende dat in deze voorwaarden Lucas het recht had in zijn commandverklaring al de onroerende goederen, bij bestemming of bij natrekking over te dragen aan een enkel command, welke nochtans enkel koper werd van een gedeelte der goederen, onroerend uit hun aard;

Overwegende trouwens dat op het ogenblik der eindtoewijzing een feitelijke vereniging bestond van de loten 6 tot 13, zijnde het eigenlijke Grand Hôtel, en van de onroerende goederen door bestemming of natrekking, die bij deze loten behoorden, vermits de loten samengevoegd waren door het verenigen van de twee hoogste opbiedingen in hoofde van dezelfde koper;

Overwegende dat de notaris op dat ogenblik de latere splitsing door de opgave van command niet kon voorzien, alleszins niet kon verhelpen; dat hem dienaangaande dus geen verwijt treft en men niet kan eisen dat hij om louter formalistische redenen een nieuw opbouw zou voorstellen;

Overwegende dat hij, aan wie de loten 6 tot 13 en 14 tot 16 waren toegewezen (Lucas) niet de verplichting had aangegaan de door natrekking onroerende zaken af te scheiden; zodat er geen vervroegde roerendmaking was; dat immers het einde van het onroerend geworden zijn enkel kon komen, indien de verkoop geschied was met het doel en onder de voorwaarde van een gebeurlijke scheiding (Baudry, La cantinerie et Charriau: Les Biens, t. V, n° 42), dat de afzonderlijke aanbiedingen gedurende de operaties van opbod de goederen ook niet hebben kunnen roerend maken;

d) Overwegende dat uit al het bovenstaande blijkt, dat de door bestemming of natrekking onroerende goederen dit karakter niet verloren hadden op het ogenblik van de verkoop en dat de argumentatie van appellanten nopens het zogezegd verkopen van meubelen in de vormen, voorgeschreven voor onroerende verkopen, zonder betekenis zijn; dat ook artikel 622 Rv. hier geen toepassing vindt;

Overwegende dat dan ook deze wijze van verkopen, welke geschiedde overeenkomstig de wet en de gebruiken, niet door appellanten kan ingeroepen worden om de vernietiging van de verkoop te vorderen;

e) Overwegende dat trouwens appellanten geenszins het bewijs leveren dat dergelijke wijze van verkoop voor hen schadelijke gevolgen zou medegebracht hebben;

Overwegende dat hier behoren te worden overgenomen de feitelijke beschouwingen van de eerste rechter nopens de toestand van de gebouwen en van de voorwerpen, onroerend door natrekking of door bestemming, en over de vaststellingen van de expert Smits, door appellanten zelf aangesteld; dat weliswaar de opdracht aan deskundige met een bijzonder doel was gegeven, maar toch blijkt uit zijn verslag, dat wat de waarde maakt van het «Grand Hôtel» de ligging is; dat het opvallend is, wanneer men zijn schatting van het Grand Hôtel met die van het Tourist Hotel vergelijkt, dat hij voor het eerste praktisch geen waarde hecht aan de gebouwen en voorzeker niet aan de onroerende goederen door bestemming of door natrekking;

Overwegende dat appellanten enkel veronderstellingen voorbrengen om te trachten te bewijzen, dat de verdeling der loten, zoals zij geschiedde, overeenkomstig de wet en de gebruiken, voor hen nadelig zou geweest zijn; dat integendeel door de mogelijke vorming van een massa naar alle waarschijnlijkheid de mogelijkheid van het bereiken van een hogere prijs groter was dan in het tegenovergestelde geval;

Overwegende dat trouwens vaststaat, dat de voorwerpen onroerend door natrekking of door bestemming, van bijzonder geringe waarde waren; dat na de opsomming van deze voorwerpen in de inventaris van deurwaarder Vandenhende de eerste indruk wel is, dat de prijs van 16.000 fr., ontoereikend is, maar dat zulke indruk, alleen steunend op het aantal, onvol-

doende is; dat toch uit de bestanddelen der zaak en reeds zelfs uit deze inventaris blijkt, dat de toestand dezer voorwerpen erbarmelijk was; dat trouwens, toen hij, aan wie ze waren toegewezen, ze opnieuw wilde overdragen tegen betaling van de behaalde prijs aan appellanten, deze laatsten geen moeite spaarden om aan dit aanbod te ontkomen;

dat het bedrag der verzekering niet ter zake dienende is, daar niet vaststaat of er identiteit bestaat tussen al de verzekerde en de verkochte voorwerpen en dat trouwens het bedrag der verzekering nog geen bewijs van de waarde uitmaakt;

f) Overwegende dat appellanten een verwijt maken van het feit dat de goederen, onroerend door natrekking of door bestemming op slechts een zitting werden aangeboden;

Overwegende dat dit verwijt niet gegrond is; dat de bedoelde praktijk overeenkomt met de gebruiken der streek en overigens voor en tijdens de verkoop nooit door appellanten becristiseerd werd;

II. Over de eis tot ontbinding van een gedeelte van de verkoop wegens benadeling van meer dan zeven twaalfden :

Overwegende dat de verkoop na omzetting in de grond op beslag volgend een verkoop en een gerechtelijke uitwinning blijft (zie hierboven onder I 1°);

dat de Voorzitter der Rechtbank de verkoop beveelt, de wijze en de openbaarheid ervan regelt, de termijn bepaalt, binnen dewelke hij zal dienen plaats te hebben, en de notaris aanwijst;

dat daarenboven art. 88 der wet van 15 Augustus 1854 bepaalt dat na de omzetting de toewijzing dezelfde gevolgen zal hebben als indien zij op onroerend beslag geschied ware;

Overwegende dat deze verkoop dus een verkoop bij wijze van uitwinning in rechte blijft en artikel 1684 van het Burgerlijk Wetboek van toepassing is; dat in geval van verkoop na omzetting immers al de waarborgen verenigd zijn, vereist voor een verkoop bij wijze van uitwinning in rechte, vermits de Voorzitter der Rechtbank de wijze van verkoop en de openbaarmaking geregeld heeft, zodat moet verondersteld worden dat een ongeveer juiste prijs bereikt is (zie verslag aan het Tribunaat door Faure en Locré t. VII, p. 100);

Overwegende dat de toestand in geval van omzetting geheel verschillend is van die, ontstaan na dadelijke uitwinning, waarin de voorzitter enkel tussenkomt in een contractueel geregelde verkoop om de notaris aan te wijzen, zonder dat er ooit beslag gelegd werd; dat het dan ook ten onrechte is dat appellanten de mening van De Page citeren, vermits deze auteur handelt over de verkoop op dadelijke uitwinning en dat integendeel a contrario uit zijn mening blijkt, dat de verkoop na omzetting zeer zeker een verkoop bij wijze van gerechtelijke tenuitvoerlegging is (zie De Page, VII, n° 613 en 615);

Overwegende dat bijgevolg de vordering tot ontbinding wegens benadeling niet ontvankelijk is (zie Glasson-Tissier, 2e editie II, n° 1443);

III. Over de eis tot schadevergoeding :

Overwegende dat de voorgebrachte grieven dezelfde zijn als die, welke reeds aangehaald werden om de nietigheid van de verkoop na te streven; dat appellanten aanvoeren, dat ze deze eis dan ook instellen als behulpvordering voor het geval mocht geoordeeld worden dat onregelmatigheden begaan zijn, die geen wezenlijke vormen gekrenkt hebben en aldus geen

nietigheid konden ten gevolge hebben, maar toch fouten opleveren, die schade veroorzaakt hebben;

Overwegende dat de aan de schuldeisers verweten fout, dezelfde is als die, welke hierboven reeds beschreven is bij het onderzoek van het verwijt van misbruik van recht; dat uit het hierboven overwogene gebleken is, dat er niet alleen geen misbruik van recht plaats greep, maar ook niet enige onrechtmatige daad werd gepleegd, die aan appellanten schade zou veroorzaakt hebben;

Overwegende, betreffende de verwijten tot Notaris Cols gericht, dat reeds hierboven opgemerkt is, dat deze de verkoop niet moest en zelfs niet kon ophouden, dat het duidelijk is dat hij ook geen macht had om de verkoop te verdagen, dat hij zich niet tot de Voorzitter moest wenden; dat hij zich wellicht tot de Vrederechter had kunnen wenden, maar dat verzuim om zulks te doen geen schade kan veroorzaakt hebben aan appellanten, vermits de eindbeslissing toch bij de notaris berustte; dat de verwijten, betreffende de verkoop der door natrekking of door bestemming onroerende goederen alle grond missen, zoals reeds hierboven opgemerkt;

IV. Over de wedereisen en de eis wegens tergend en roekeloos hoger beroep :

Overwegende dat de eerste rechter met juistheid beslist heeft, dat iedereen gerechtigd is zich tot de rechterlijke macht te wenden en dat er slechts misbruik van bedoeld recht zal bestaan, wanneer de aanlegger (en ook de appellant) bedrog pleegt of een zware fout begaat;

Overwegende dat de door appellanten opgeworpen middelen van zulke kiese aard zijn, dat niet als vaststaand kan worden geacht, dat zij op tergende of roekeloze wijze zijn naar voren gebracht; dat ongetwijfeld appellanten gen zware fout hebben begaan door deze middelen ook aan het Hof van Beroep te willen voorleggen;

Overwegende dat mogelijk zekere partijen tengevolge der langdurige procedure schade hebben geleden, maar dat, in afwezigheid van het bewijs van zware fout of bedrog, de wedereisen en de eis wegens tergend en roekeloos beroep ongegrond zijn;

Om deze redenen :

Het Hof;

Rechtdoende op tegenspraak,

Gelet op art. 24 der wet van 15 Juni 1935, dat is toegepast;

Gehoord het overeenkomstig advies van de Heer advocaat-generaal Strijckmans;

Geeft akte :

1) aan de Vennootschap onder gemeenschappelijke naam : André Naveau de Marteau, Aug. Janssens, Jozef Spaas « Discontokantoor der Nationale Bank van België te Tongeren; aan algemene Spaar- en Lijfrentekas; aan de Naamloze Vennootschap « Brouwerijen Artois »; aan de partijen Maldoy-Van Dael-Rombouts;

aan de Nze Vennootschap-Société Immobilière Anversoise;

aan de Nze Vennootschap « Mercator » van hun uitdrukkelijk voorbehoud van alle rechten en rechtsvorderingen ten opzichte van alle in het geding zijnde partijen en dat zij onder dit voorbehoud in dit geding handelen en besluiten;

2) aan de Belgische Staat en het Bestuur der Rechtstreekse Belastingen, dat zij zich naar de wijsheid van het Hof gedragen op het punt, strekkende tot het horen beslissen over de vraag, of de verkopeningen, waarvan

de nietigverklaring wordt gevorderd, regelmatig of nietig zijn;

3) aan de partijen Monart-Lucas Mutsaers van hun hervatting van het geding;

4) aan Notaris Cols van het voorbehoud van zijn rechten, namelijk van het recht schadevergoeding wegens herstel van morele schade te vorderen;

Bevestigt het bestreden vonnis in al zijn beschikkingen;

Ontvangt het hoger beroep en de tegenberoepen;

Wijst de eis der partijen Monart-Mutsaers wegens tergend en roekeloos beroep af als ongegrond;

verwijst appellanten in de kosten van hoger beroep, behalve in de kosten van de tegenberoepen en van de wedereisen, die ten laste zullen blijven van degenen, die ze hebben ingesteld.

NOOT : Het vonnis a quo verscheen in het R.W. 1951-52, 1779.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

4e Kamer. — 24 September 1952.

Alleenrechtsprekend rechter : M. Gildemijn.

Referendaris : M. Cloquet.

Advocaten : Mrs Deldycke en Hanssens.

Schuldvergelijking. — Beroep op wettelijke schuldvergelijking is niet een wedereis. — Schuldvergelijking werkt tot het niet betwiste bedrag. — Te laat aangeboden getuigenbewijs. — De in art. 2272 B.W. bedoelde verjaring berust op een vermoeden van betaling.

De exceptie van wettelijke schuldvergelijking is geen wedereis, doch een louter verweermiddel, dat steeds mag opgeworpen worden. Deze exceptie mag vóór de Rechtbank van Koophandel ingeroepen worden, zelfs indien de schuld van de eisende partij een civiel-rechtelijke is.

Wanneer een schuldvordering door de tegenpartij gedeeltelijk erkend wordt, werkt de wettelijke schuldvergelijking tot het niet betwiste bedrag.

Het aanbod van getuigenbewijs 8 jaar na de feiten moet worden afgewezen.

De in artikel 2272 B.W. bedoelde verjaring berust op een vermoeden van betaling en mag dus niet worden toegepast, als door de bekentenis van de schuldenaar vaststaat, dat hij de schuld niet voldaan heeft.

Van Lantschoot t/ De Clercq.

Overwegende dat eiser optreedt als erfgenaam van wijlen Antoon Abel Van Lantschoot;

Overwegende dat de vordering tot de terugbetaling strekt van 4.000 fr., welke Antoon Abel Van Lantschoot in Maart 1944 aan verweerder geleend heeft;

Overwegende dat verweerder deze lening niet betwist, doch verklaart dat de schuld voor het grootste deel te niet is gegaan door vergelijking, daar Antoon Abel Van Lantschoot zijnerzijds aan verweerder de prijs verschuldigd bleef van een pak, zijnde 3.800 fr.

Overwegende dat eiser ten onrechte beweert dat verweerder aldus een wedereis instelt, die buiten de bevoegdheid van de Rechtbank zou vallen, omdat eiser geen handelaar is;

Overwegende dat er geen wedereis voorhanden is,

in zover de opgeworpen compensatie de wettelijke schuldvergelijking is;

dat de exceptie, die ontleend is aan de wettelijke compensatie, inderdaad geen wedereis is, zoals eiser beweert, doch een louter verweermiddel, dat steeds mag opgeworpen worden (cfr. H. R. Brussel, 19 Juni 1937, P.P. 1937, 429);

Overwegende dat bedoelde exceptie vóór de Rechtbank van Koophandel mag ingeroepen worden, zelfs indien de schuld van de eisende partij civielrechtelijk is;

Overwegende dat eiser erkent dat zijn vader aan verweerder de prijs van een pak verschuldigd was, doch beweert dat deze prijs niet hoger was dan 750 fr.;

Overwegende dat de schuld van eiser tegenover verweerder aldus tot het bedrag van 750 fr. aan de voorwaarden van zekerheid en opeisbaarheid voldoet, welke haar vatbaar maken voor wettelijke compensatie;

Overwegende dat wanneer een schuldvordering gedeeltelijk erkend wordt, de wettelijke schuldvergelijking haar werking uitoefent tot het niet betwiste bedrag (De Page, III, nr 636, Planiel et Ripert, VII, nr 1286, Brussel 25 April 1936, Pas. 1937, II, 33);

Overwegende dat de exceptie van onbevoegdheid aldus alleen het betwiste deel zou kunnen betreffen van de waarde van het verkochte pak;

Overwegende dat, mocht de vraag omtrent de waarde van bedoeld pak boven 750 fr. in de bevoegdheid vallen van de Rechtbank, de vordering dienaangaande niettemin zou dienen van de hand gewezen te worden;

dat verweerder inderdaad geen bewijs levert van het feit, dat het pak meer dan 750 fr. zou gekost hebben;

dat hij weliswaar dit bewijs door getuigen aanbiedt en dat dergelijk bewijsmiddel ontvankelijk ware, vermits de bekentenissen van eiser betreffende het feit van de verkoop tegen 750 fr. reeds een begin van schriftelijk bewijs uitmaakt;

Overwegende nochtans dat een getuigenverhoor thans, 8 jaar na de feiten, nu dat een der belanghebbenden overleden is, geen voldoende zekerheid meer zou bieden in de omstandigheden van de zaak en eiser in de onmogelijkheid zou stellen nog de getuigen op te zoeken, die gebeurlijk in staat zouden geweest zijn het tegenbewijs te leveren;

Overwegende dat verweerder ten onrechte beweert dat zijn schuld verjaard is krachtens artikel 2272 van het B.W.;

dat de in voormeld artikel bedoelde verjaring steunt op een vermoeden van betaling en niet mag toegepast worden, wanneer, zoals in onderhavig geval, door de bekentenissen van de schuldenaar zelf vaststaat, dat hij de schuld niet heeft gekweten;

Overwegende dat eiser ten onrechte de interesten vordert op de hoofdsom sedert Maart 1944, nu hij niet bewijst, dat hij verweerder vroeger tot betaling zou hebben aangemaand anders dan door de dagvaarding;

dat er anderdeels geen interesten bij overeenkomst bedongen werden;

Om deze redenen,

de Rechtbank,

Gelet op de artikelen 2 en 30 tot 42 der taalwet van 15 Juni 1935, die werden nageleefd;

Verklaart de vordering ontvankelijk en, rechtdoende ten gronde, zegt voor recht dat verweerder aan eiser 4.000 fr. verschuldigd was wegens de lening, door de vader van eiser aan verweerder verstrekt, en dat de vader van eiser zijnerzijds aan verweerder 750 fr. verschuldigd was wegens levering van een pak;

Verklaart dat beide vorderingen door wettelijke compensatie tenietgegaan zijn ten belope van de klein-

ste, zodat verweerder het verschil, zijnde 3.250 fr., aan eiser verschuldigd blijft;

Verwijst verweerder om aan eiser 3.250 fr. te betalen met de gerechtelijke interesten en met de kosten van het geding.

VREDEGERECHT TE BORGERHOUD

24 April 1953.

Rechter : M. Van den Bergh.

Advocaten : Mrs J. Goossens en H. van der Donckt.

Aansprakelijkheid krachtens de artikelen 1382 en 1384 B.W. — Ingevolge subrogatie ex art. 22 wet van 11 Juni 1874 optredend verzekeraar. — Bewijs. — Niet voldoende zorg van het slachtoffer voor eigen veiligheid. — Toepasselijkheid van art. 1384, lid. I, slot B.W. — Verschil tussen art. 1382 en art. 1384 B.W. t.a.v. de bewijslast.

De verzekeraar, die als eiser optreedt krachtens indeplaatsstelling in de rechten van de verzekerde ingevolge artikel 22 van de wet op de verzekeringen van 11 Juni 1874, mag geen bewijs leveren door verklaringen van zijn eigen personeel, van de verzekerde of diens ondergeschikten.

De schuld en de aansprakelijkheid van hem, die niet de vereiste zorg heeft in acht genomen, worden niet opgeheven door het feit dat het slachtoffer van het ongeval niet voldoende voor eigen veiligheid heeft gezorgd.

Artikel 1384, lid 1, slot, B.W. is van toepassing, indien het gebrek van de zaak veroorzaakt is door de daad, de nalatigheid of het verzuim van hem, die de zaak onder zijn opzicht heeft.

In het in artikel 1382 B.W. bedoelde geval rust de bewijslast op eiser; in het in artikel 1384 B.W. bedoelde geval wordt de « culpa in custodiendo » verondersteld.

Gemeenschappelijke Verzekeringskas t/ Nouvelles Huileries anversoises.

Overwegende dat de eis er toe strekt verweerder zich te horen veroordelen tot betaling van 5.143,50 fr. met de rechterlijke interesten en de kosten, zijnde de hoofdsom betaald aan Dirven Guill., in dienst van de Malterie Dandelay, verzekerde tegen arbeidsongevallen bij eiseres, dit ingevolge ongeval overkomen te Merksem op 24 December 1952, op weg naar zijn arbeid, ter hoogte van de poort der fabriek van verweerder, waarbij Dirven uitgegleden is op een brij lijnzaadmeel, die het onder bewaking van verweerder staande voetpad glibberig maakte, glibberigheid te wijten aan de fouten van verweerder, verantwoordelijk overeenkomstig de artikelen 1382 en 1384 van het B.W., voor letsels en kwetsuren aldus door Dirven opgelopen;

Overwegende dat verweerder : 1) de feiten betwist; 2) waren ze bewezen haar verantwoordelijkheid betwist, zowel op grond van artikel 1382 als op grond van artikel 1384.

Wat de feiten aangaat.

Overwegende dat eiseres tot staving van haar eis voorlegt een verslag van haar toezienaar Van Mol van 31 December 1952, aangifte van werkongeval, briefwisseling en kwijtingen door Dirven ondertekend;

Overwegende dat, bij betwisting van de feiten, deze

moeten bewezen worden door de elementen, niet afhankelijk van de diensten van de verzekeraar, de verzekerde en haar aangestelden, daar niemand bewijs aan zichzelf mag leveren, eiseres slechts in de rechten van haar verzekerde en dezes aangestelden tredend, ontvankelijk daarin zijnde bij toepassing van artikel 22 der wet op de arbeidsongevallen tegenover derde mededaders (artikel 1382 B.W.) en de burgerlijke verantwoordelijkheid van derden-daders (artikel 1384) (zie Delaruière et Namèche, *Accidents de Travail*, nr 309);

Overwegende dat eiseres aanbiedt te bewijzen, door alle middelen van recht, getuigen inbegrepen, dat Dirven is uitgegleden op de brij lijnzaadmeel; dat dit bewijs ter zake dienend is en moet aanvaard worden, daar eens geleverd, de verantwoordelijkheid van gedaagde zou blijken;

Verantwoordelijkheid op basis van artikel 1382 B.W.

Overwegende dat verweerster aanvoert dat zelfs, moest dit bewijs geleverd worden, zij niet verantwoordelijk zou zijn, daar inzake aansprakelijkheid als hoofdbeginsel moet aanvaard worden, dat iedereen voor zijn persoonlijke veiligheid moet zorgen; Dirven de aanwezigheid van de brij lijnzaadmeel had moeten zien, was ze daar die dag, perfect op de hoogte zijnde van de aldaar bestaande toestand, dagelijks langs de plaats van het ongeval gaande, wyl hij zich naar zijn werk begeeft;

Overwegende dat zulks niet kan aanvaard worden; dat het bevuilen van het voetpad door een gladde stof een delictuele fout uitmaakt in de zin van artikel 1382, aanleiding gevend tot quasi-delictuele verantwoordelijkheid, het voetpad dienend om begaan te worden, en ieder burger tot plicht hebbend dit rein te houden, zeker niet het te beleggen of laten beleggen met stoffen, hinderlijk, gevaarlijk of van aard om de voorbijganger in zijn lichamelijke gaafheid aan te randen of deze te schenden. (Vgl. Brussel 24-2-1928, B.J. 1930, 552 - J.T. 1928, 403 - P.B. 1928, 113 - P.A. 1928, 229 - R.G.A.R. 1928, 224);

Overwegende dat het stelsel van verweerder aan nemen er zou op neerkomen, de voetganger te verplichten steeds de ogen ten gronde te richten, ook al moet hij ook acht slaan op hetgeen voor hem, achter hem, naast hem en bezijden hem geschiedt; het zou er op neerkomen niet meer te aanvaarden, dat stad en staat als bewakers van hun patrimonium en onderhouders van wegen, kunnen verantwoordelijk gesteld worden, o.m. voor inzinkingen, putten in de wegen te wijten aan de slechte uitvoering van hun onderhoudsplicht, wat nochtans thans algemeen aanvaard wordt; het zou de uitschakeling betekenen van vele verantwoordelijkheden, enz.;

Overwegende dat een handelsfirma die een vrachtwagen laadt langs het voetpad, de bewaking heeft van het gedeelte voetpad leidend naar de vrachtwagen; dat zij tot plicht heeft onmiddellijk voor, tijdens of onmiddellijk na de lading, maatregelen te nemen om de veiligheid van het verkeer op dit gedeelte van het voetpad te verzekeren, gesteld dat dit open blijft voor ht verkeer, bij gemis aan maatregelen van afsluiting, eventueel van machtiging door bevoegde besturen, aan te vragen en te verkrijgen; dat zij in geval een abusief gebruik van het voetpad zoude maken, door de uitstorting te laten begaan van stoffen, het glijden, uitglijpen veroorzakend, zonder bijzondere voorzorgen van bewaking en veiligheid te nemen, aldus fout, nalatigheid of verzuim maken in de zin van artikel 1382 B.W., de baan vicilerend in haar natuurlijke eigenschappen en bestemming.

Verantwoordelijkheid op basis van artikel 1384.

Overwegende dat, zo ons wetboek geen verantwoordelijkheid « ob rem » kent, het Verbrekingshof in zijn arresten 19 April 1934 (Pas, I, 209) heeft kunnen aanvaarden, dat artikel 1384, al. 1, in fine, niet van toepassing is op onroerende goederen, en de theorie van Advocaat-Generaal Leclercq in zake burgerlijke verantwoordelijkheid niet meer gevolgd wordt door onze rechtspraak, het nochtans vaststaat, dat artikel 1384 kan worden toegepast, indien het gebrek van de inerte stof door de daad, nalatigheid of verzuim van de mens is aangebracht (Cass. 19 October 1911, Pas. 1911-I-518; 2 Juli 1908, Pas. I, 285; Cass. 25 Maart 1920, Pas. I, 110; Antwerpen, 15 Februari 1934, J. I 458);

dat het onderscheid alleen van belang is onder oogpunt van bewijs; ingeval van artikel 1382 behoort de bewijslast aan eiser, ingeval van artikel 1384 zou het vermoeden alleen volstaan;

in casu wordt de complexe verantwoordelijkheid van verweerder, die voor haar aangestelden, ingeroepen, schade berokkend hebbende, in de zin van artikel 1382, zodat het bewijs door eiser moet geleverd worden (De Page II, 991, in fine) de verantwoordelijkheid van verweerder spelende door gebrek aan efficiënte bewaking (Brussel 27 Mei 1939, J.T. 437);

Om deze redenen ,

alle andere middelen en rechten aan partijen voorbehouden, aanvaarden het aanbod van bewijs door eiseres gedaan, staan haar toe te bewijzen door alle middelen van recht, getuigenverhoor inbegrepen, dat Dirven Guill., in dienst bij haar verzekerde, Malterie Dandelay, op 24 December 1952, op weg naar zijn arbeid, ter hoogte van de poort der fabriek van verweerder uitgegleden is op een brij lijnzaadmeel, gelegd of nagelaten door aangestelde van verweerder, en die het voetpad aldaar glibberig maakte, daarbij letsels en kwetsuren oplopend, een maand volledige werk-onbekwaamheid veroorzakend en geneeskundige zorgen meebrengend, enz.

BIBLIOGRAPHIE

E. VAN DIEVOET. — *Catalogus van de Internationale Verzekeringsbibliotheek te Leuven. — Assurantie van de Belgische Boerenbond te Leuven - 1954. - 447 p.*

In het overzicht der Vlaamse rechtsliteratuur gedurende het rechterlijk jaar 1953-54, dat wij in het vorige nummer lieten verschijnen, hadden wij enkel de gelegenheid dit boek, dat zopas werd gepubliceerd door Prof. E. Van Dievoet, kortbondig te vermelden.

Dit werk is nochtans zo belangrijk dat het ten zeerste wenselijk is er meer bijzonder de aandacht van onze juristen op te vestigen.

Het verzekeringsrecht is misschien in de laatste jaren de allerbelangrijkste tak van de rechtswetenschap geworden, want de meeste betwistingen betreffende burgerlijk recht, handelsrecht, verkeersrecht en sociaal recht komen uiteindelijk neer op interventies van de verzekeringen. Het verzekeringsrecht is als het ware de atmosfeer waarin sedert ettelijke jaren de gehele rechtswereld ademt.

Voor de juristen, die thans in de praktijk staan en zonder twijfel nog meer voor de aankomende generaties is de grondige kennis van het verzekerings-

recht volstrekt onontbeerlijk. Dit recht heeft daarbij steeds een meer internationaal karakter gekregen zodat de kennis van de regelen, die in vreemde landen gelden, onmisbaar is geworden.

Om deze kennis op grondige wijze te verwerven moet in de eerste plaats het wetenschappelijk materiaal dat toelaat alle problemen in verband met de verzekering uit te depon voorhanden zijn. Tot nog toe was er nochtans zoveel van dit materiaal voor de belangstellenden haast ongenaakbaar.

Hieraan is thans op de meest schitterende wijze verholpen geworden door het initiatief van Prof. E. Van Dievoet, de zo gewaardeerde specialist van het verzekeringswezen, die enkele jaren geleden tot koninklijk commissaris voor de hervorming der wetgeving op de verzekeringen benoemd was geworden en die deze taak heeft vervuld door het publiceren van een lijvig verslag over al wat met assurantie verband houdt. Dit standaardwerk, dat op internationaal gebied de grootste belangstelling heeft verwekt, bevat een reeks merkwaardige voorontwerpen van wet, die aanzienlijke verbeteringen aan ons verzekeringsrecht konden tot stand brengen, doch waarvoor, helaas, de wetgever tot nog toe al te weinig belangstelling heeft getoond.

Prof. Van Dievoet heeft sedert enkele jaren het initiatief genomen om te Leuven een bibliotheek aan te leggen betreffende alle mogelijke aspecten van het verzekeringswezen, een bibliotheek die in de grootst mogelijke mate volledig zou zijn en die de internationale documentatie op dit gebied zou verzamelen. Hij is in dit initiatief gesteund geworden door de Universiteit te Leuven, waar een ontzaglijk aantal werken over deze speciale tak der rechtswetenschap werden bijeengebracht en door de assurantie van de Belgische Boerenbond, die in samenwerking met de Universiteit, eveneens heeft bijgedragen om alle beschikbare wetenschappelijke documentatie te verzamelen; en zo is er thans te Leuven een gespecialiseerde bibliotheek samengesteld geworden, waarin niet minder dan 9000 werken betreffende het verzekeringswezen zijn samengebracht.

Dit initiatief zelf dient in de eerste plaats met eerbied begroet te worden en de dienst, welke aldus aan de wetenschap wordt bewezen, is van ongemeen belang. Prof. Van Dievoet, die de stuwende kracht geweest is tot de verwezenlijking van dit initiatief, verdient daarvoor de zeer oprechte dank van alle Belgische juristen en vakmannen in het verzekeringswezen.

Doch het behoorde dat deze documentatie, zo enig in haar soort, niet zou begraven blijven ter beschikking van een paar specialisten, doch dat er uit deze rijkdom met volle handen zou kunnen geput worden. Zulks is thans verwezenlijkt geworden door de publicatie van de «Catalogus van de Internationale Verzekeringbibliotheek te Leuven» waarin, volgens wetenschappelijke methode, de 9000 werken voorhanden in de gespecialiseerde bibliotheek met alle vereiste bibliographische gegevens vermeld worden.

De indeling van de catalogus is geschied, zoals Prof. Van Dievoet het in het voorwoord onderlijnt «uitgaande van praktische overwegingen en van het verlangen om zich te schikken naar de gewoonten van de Belgische lezer». In de inleiding vindt men eerst de algemene werken betreffende bibliographie, woordenboeken, geschiedenis, gedenkschriften, onderwijs en tijdschriften aangaande het verzekeringswezen, waarna dan algemene werken worden aangegeven betreffende de verzekering in het algemeen, ingedeeld volgens de verschillende landen. Al wat geschreven werd

over de bijzondere vraagstukken aangaande de verzekeringsovereenkomst, de vorm der verzekeringsonderneming, het verzekeringsbedrijf met er in begrepen het toezicht van de staat, wederom ingedeeld volgens de verschillende landen, de schadeverzekering en de aansprakelijkheidsverzekering, de personenverzekering, het oorlogsrisico en de herverzekering komen dan aan de beurt. De werken over de sociale verzekering worden eveneens per land gegroepeerd met voor elk land de verschillende gespecialiseerde onderafdelingen. Betreffende de verzekeringswiskunde en het actuariaat worden lange lijsten boeken opgegeven en na de verzekeringsgeneeskunde en de preventie worden dan de werken aangeduid aangaande de speciale gevallen van wettelijke en contractuele aansprakelijkheid.

Deze opsomming van de hoofdstukken onder de welke de stof werd ingedeeld geeft slechts een zeer vaag idee van de geweldige overvloed aan documentatie die in dit boek is verzameld. Niet alleen wat verscheen in de internationale talen, doch de publicaties in haast alle Europese talen zijn vermeld.

Vestigen wij vooral de aandacht op de ontelbare proefschriften verdedigd in alle mogelijke universiteiten die meestal zulke kostbare gegevens verstrekken, die zo zeldzaam te vinden zijn en die thans in de Leuvense Bibliotheek overvloedig aanwezig zijn en er kunnen geraadpleegd worden.

Het is volkomen terecht dat deze catalogus bestempeld wordt als enig in zijn soort.

Dit merkwaardig werk zal de studie van het verzekeringsrecht in ons land in de hoogste mate bevorderen en er is een eresaluut verschuldigd aan Prof. Van Dievoet die dit gelukkig initiatief heeft genomen en die het tot een goed einde heeft weten te brengen.

René Victor.

ROBERT SENELLE, Auditeur bij de Raad van State.
- **Materiële oorlogsschade aan private goederen**, Die Keure, Brugge, 1954.

Over de wet van 1 October 1947 op de schade aan goederen, zijn tot nu toe drie juridische standaardwerken verschenen. De drie auteurs staan alle op eenzelfde plaats, namelijk deze waar de zuivere juridische wetenschap de politieke bedrijvigheid raakt. Professor Van Houtte, Hoogleraar aan de Rijksuniversiteiten te Gent en te Luik was jarenlang Eerste-Minister van een homogene regering; Staatsraad A. Vranckx was volksvertegenwoordiger en bracht in deze hoedanigheid verslag uit over de vroeger vermelde wet; de jongste auteur — jong in de dubbele betekenis van het woord — Robert Senelle, auditeur bij de Raad van State is thans adjunct-kabinetsoverste van de Eerste-Minister.

Tot einde 1953 werden in uitvoering van deze wetgeving twee en dertig milliard frank uitgekeerd.

De toepassing van deze wet heeft dan ook een onmiddellijke weerklank zowel op het bestel van de Staat als op het leven van de enkeling. Daarom ook is het misschien meer dan een louter toeval dat de drie voormelde auteurs zich niet enkel in juridische bespiegelingen vermeien, maar ook de ogen open hebben voor de praktische noden en eisen van de rechtzoekenden.

Het werk van Professor Van Houtte was enigszins elementair; het lijvig en uitstekend boek van Staatsraad Vranckx bestreek alle toepassingsvelden van de wet van 1 October 1947, maar het kon geen rekening houden met de aanvullende wetten van 25 Mei

1951, 1 Augustus 1952 en 31 Juli 1953 noch met de talrijke sedertdien uitgevaardigde uitvoeringsbesluiten noch met de arresten van de Raad van State die sedertdien de rechtspraak inzake oorlogsschade definitief gevestigd hebben.

Het boek van de heer Robert Senelle komt op zijn uur. Het bespreekt uitvoerig de wetten van 1 October 1947, 25 Mei 1951, 1 Augustus 1952 en 31 Juli 1953, alsmede de 23 uitvoeringsbesluiten die van 7 November 1947 tot 15 September 1953 in verband hiermede uitgevaardigd werden.

De economie van de wet strekt tot het herstel van de rechtstreekse, materiële en zekere schade, toegebracht door oorlogsomstandigheden op Belgisch grondgebied na 27 Augustus 1939, aan lichamelijke, roerende en onroerende goederen. In het kader van deze eenvoudige definitie vat de auteur beknopt samen de komplekse karaktertrekken van de wet: hoofddoel is en blijft het herstel van 's lands economisch patrimonium; rekening wordt gehouden niet enkel met de aard, omvang en plaats der schade maar ook met de sociale en financiële stand van de getroffene; behoudens luttel uitzonderingen, wordt de geleden schade nooit integraal vergoed; een bijzondere procedure wordt ingesteld ter vrijwaring van de rechten en de belangen van de rechtzoekenden.

Het werk is volledig: melding wordt gemaakt van de ministeriële aanschrijving. Het is eenvoudig, het is afgestemd op de praktijk. Het is echter tevens wetenschappelijk, en als dusdanig — de hoofdredacteur van dit blad heeft nog verleden week de aandacht hierop gevestigd — een merklijke aanwinst van onze jonge Vlaamse rechtsliteratuur.

De recensent zal echter betreuren het gemis aan een alfabetisch register, waardoor het naslagwerk zeer vergemakkelijkt ware geweest.

Dit kleine, en mijns inziens, enige euvel niet te na gesproken, verdient dit in keurig, gesmijdig en feilloos Nederlands geschreven boek, alle lof.

Marcel Marinower.

LES NOUVELLES. — Procédure civile. Tome I. —

Marc-Antoine Pierson. De l'organisation judiciaire et de la compétence. — Maison Ferdinand Larcier, Brussel. - 1954. - 372 p.

In de indrukwekkende reeks « Les Nouvelles », waarin reeds zo menig standaardwerk over ons recht is verschenen en die een zo onmisbaar werkinstrument is geworden voor al onze juristen is thans een aanvang gemaakt met de delen die betrekking hebben op de burgerlijke rechtspleging. Reeds sedert lang werd deze reeks van Les Nouvelles met ongeduld verwacht.

Het eerste deel, dat thans is verschenen van de hand van Mr Marc-Antoine Pierson, opent op schitterende wijze deze serie. Mr M. A. Pierson is tegelijkertijd een vooraanstaand lid van de Balie van Brussel, professor aan de Universiteit aldaar, waar hij de burgerlijke rechtspleging doceert, en lid van de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Hij is dus uitstekend geplaatst om de verschillende facetten van onze thans geldende burgerlijke rechtspleging te belichten, zowel van uit theoretisch wetenschappelijk oogpunt als van uit het oogpunt der praktijk.

Het boek beantwoordt volledig aan de hoge eisen, die kunnen gesteld worden aan de werken die in deze serie met zulke verheven standing verschijnen. Beknopte doch volledige historische beschouwingen leiden de verschillende hoofdstukken in, waarna dan telkens een grondige studie wordt gegeven van het geldende recht met uitvoerige verwijzing naar bronnen en naar rechtspraak.

De titel betreffende de gerechtelijke functies geeft een overzicht van alle wetenswaardigheden betreffende de gezeten magistratuur, het openbaar ministerie, de avoués, de advocaten en de zittingen.

Aan elk van de onderscheiden juridicties wordt telkens een hoofdstuk gewijd waarin de samenstelling, de werkwijze en ook het gebruik der talen worden onderzocht.

Al deze hoofdstukken, waarin de beknoptheid gepaard gaat met de volledigheid, verstrekken voortdurend persoonlijke en originele bedenkingen die de lectuur ervan aangenaam en boeiend maken.

Het grootste gedeelte van het boek is gewijd aan de bevoegdheid, en in achtereenvolgende titels worden eerst de algemeenheden betreffende de bevoegdheid behandeld, waarna de competentie van de verschillende rechtsmachten wordt uitgediept.

De jongste wetgeving is bij de studie ter sprake gebracht en het is dus met gretigheid dat de juristen hier een betrouwbare leidraad zullen vinden, ook op allerlei gebied waaromtrent nog maar weinig rechtsleer werd gepubliceerd.

Dit is b.v. het geval met de verregaande uitbreiding van de bevoegdheid der vrederechters en de menigvuldige bijzondere wetten die daartoe aanleiding hebben gegeven. In het kapittel gewijd aan de rechtbank van eerste aanleg wordt een voortreffelijke lijn getrokken, wat betreft de grenzen van hare bevoegdheid en menigvuldige nuttige gegevens worden vermeld in de afdeling gewijd aan het exequatur der vreemde vonnissen.

Aangaande de zo belangrijke bevoegdheid van de voorzitter der rechtbank van eerste aanleg heeft de auteur uitvoerige beschouwingen gewijd aan het stelsel der beslissing ten voorlopigen titel, dat in voege is gekomen door de wijzigingen gebracht aan het reglement der rechtbank te Brussel in de jaren 1929-1931, met de grondige bespreking van de aan de grondslag dezer hervorming liggende studie van de Heer Gilson. De rechtbanken waar dit stelsel niet gekend is zullen met grote belangstelling van dit kapittel kennis nemen.

Ook betreffende de zoveel omstreden grenzen van bevoegdheid der rechtbank van koophandel zijn de verschillende mogelijkheden, welke zich voordoen, toegelicht door middel van een overvloedige rechtspraak.

Na voortreffelijke en volledige titels betreffende de wijze waarop de bevoegdheid en de aanleg worden bepaald en de territoriale bevoegdheid, wordt het werk besloten, volgens vast gebruik in Les Nouvelles, met een overzicht van het vergelijkend recht in de ons omringende landen.

De bedoeling van dit laatste hoofdstuk is natuurlijk slechts een zeer summier overzicht te geven van de grote lijnen der rechtspleging in den vreemde, maar het moet ons toch van het hart dat de auteur hier zijn taak misschien al te beperkt heeft opgevat en dat namelijk de bibliographie, die wordt opgegeven, o.a. wat betreft Nederland, Engeland en de Verenigde Staten, al te summier is en meermaals de beste en jongste werken niet werden vermeld. Zulks doet natuurlijk niets af aan de bijzonder grote waarde van het boek voor onze rechtspraak. Het werk van Mr Pierson zal zonder twijfel dagelijks zowel door de magistratuur als door de advocaten gebezigd worden.

Het is toch nodig een ander bezwaar te vermelden dat voor een werk van dit gehalte en van deze betekenis ten eerste te betreuren valt. Het boek vangt aan met een zeer uitgebreide bibliographie van alle werken en zelfs van alle artikelen die op het gebied der

rechtspleging belang hebben en de opvatting van de schrijver desaaangaande is zeer breed zodat men ook artikelen van meer beperkt belang in deze bibliographie vermeld vindt. Jammer genoeg moeten wij vaststellen dat in heel deze lange lijst geen enkel werk in de Nederlandse taal voorkomt. Het bestaan van het vijfde leerboek van Prof. Van Bauwel en van de verschillende delen van het groot leerboek der burgerlijke rechtspleging van Mr van Lennep, die in de laatste paar jaar verschenen zijn, schijnt de auteur zelfs niet te vermoeden. Dat in een wetenschappelijk werk op dergelijke wijze de Belgische rechtsliteratuur in de Nederlandse taal betreffende een zeer speciaal onderwerp genegeerd wordt is in de eerste plaats in de hoogste mate betreurenswaardig, maar is vooral wetenschappelijk niet te verantwoorden.

In een korte « Exposé critique » aan het einde van het boek, geeft de schrijver zijn mening te kennen over de hervormingen die aan de thans in ons land in voege zijnde burgerlijke rechtspleging zouden dienen gebracht te worden. Laten wij met genoegen vermelden dat hij een overtuigd voorstander is van radicale hervormingen. Hij stelt in het licht dat onze burgerlijke rechtspleging, die in de 19e eeuw volgens een samenhangend en harmonieus plan is vertrokken, volstrekt niet aangepast is geworden aan de behoeften van de tegenwoordige tijd. In verschillende hoofdstukken van het boek komen scherpe critieken aan de dag tegen de in voege zijnde wetgeving en rechtspraak. Zo wat betreft de onzekerheid waarin de rechtzoekende zich bevindt wanneer hij een handelaar moet dagvaarden in verband met een onroerende verbintenis betreffende zijn handel. Ook wat betreft de tegenstrijdigheden in de rechtspraak aangaande de vergoedingen verschuldigd wegens dood, ziekte of lichamelijke letsel; het overdreven formalisme bij de machting van onbekwamen, enz.

Doch in zijn slothoofdstuk gaat de auteur veel verder. Hij acht tengevolge van de gemakkelijheid der tegenwoordige verbandingen een volledige herziening van de territoriale gerechtelijke inrichting geboden en is een bepaald tegenstander van het voortbestaan der rechtbanken van koophandel, daar de tegenwoordige complexiteit der zaken alle zin ontnomen heeft aan de berechting door leken-specialisten. Schijver zou verlangen dat alle nutteloze betwistingen betreffende de bevoegdheid in de toekomst zouden kunnen uitgeschakeld worden, dat alle uitzonderingsrechtbanken zouden worden afgeschaft en dat er slechts één enkele rechtbank zou bestaan om alle hoegenaamde betwistingen te beslechten met een volstrekt algemene dubbele aanleg. Dit is het enig stelsel dat volgens Mr Pierson op definitieve wijze alle chicane bij de rechtspleging uit de wereld zou helpen en een rationeel stelsel van de burgerlijke rechtspleging zou mogelijk maken. Schrijver voorziet dan dat in deze enige rechtbank er wel gespecialiseerde kamers zouden bestaan en hij stelt ook voor dat zekere rechters zich voor bepaalde aangelegenheden naar de cantons zouden begeven om er zekere plichten, zoals het voorzitten van familieraden en andere, te vervullen. Dit stelsel zou echter alle conflicten van bevoegdheid volkomen uitschakelen, alles zou zich kunnen beperken tot eventuele verzendingen van de ene kamer naar de andere zonder enige formaliteit.

Wat de lekenrechtspraak betreft voorziet de auteur dat het de belanghebbenden zou mogen vrijstaan de bijstand van een paar assessoren-handelaars te vorderen; deze mogelijkheid zou ook bestaan bij de arbeidsgerechten. Schrijver is er echter van overtuigd dat deze bijstand slechts zelden zou gevraagd worden. Hij is een bepaald tegenstander van alle verkozen

magistraten en zet in enkele scherpe bewoordingen het euvel van de thans geldende proceduur uiteen.

Een van de voordelen van het door hem ontworpen stelsel ziet de schrijver ook in de concentratie van de Balie in de grootsteden, wat in de hoogste mate ten goede zou komen aan de associatie tussen advocaten en aan een meer rationele uitoefening van het beroep.

Naar aanleiding van de aanwerving der magistratuur is de auteur van oordeel dat een strengere selectie geboden is. Hij is partijganger van het examen voor de kandidaten-magistraten en wijst naar de aanwerving der substituten voor het auditorschap bij de Raad van State om aan te tonen welke voortreffelijke uitslagen het examenstelsel voor gevolg heeft.

Mr Pierson voorziet ook voor degenen die in het examen geslaagd zijn een verplichte stage als magistraat gedurende drie jaar, waarna dan een eventuele benoeming zou mogelijk zijn. Naar Frans voorbeeld acht hij ook dat de instelling van een hogere raad der magistratuur noodzakelijk, ten einde de benoemingen te onttrekken aan politieke invloeden. Deze raad zou bestaan, buiten een aantal magistraten, uit een afgevaardigde professor uit elke rechtsfaculteit van onze vier universiteiten en uit de drie stafhouders der Balies bij onze hoven van beroep.

Zoals het te verwachten was is ook de auteur volkomen gekant tegen de handhaving van de pleitbezorgers: « Une profession qui tôt ou tard devra être sacrifiée est celle de l'avoué ». Schrijver doet uitstekend uitschijnen dat het thans de advocaat is die in werkelijkheid volledig alle proceduurhandelingen verricht. De enige taken die nog door de pleitbezorgers vervuld worden zouden uitstekend door de griffiers der rechtbanken kunnen worden overgenomen.

Het zijn voortreffelijke ideeën van een vooruitstrevende geest, welke in het « Exposé critique » worden uiteengezet en die voorzeker aanleiding zouden kunnen geven tot zeer uitvoerige besprekingen.

De auteur betreurt dan ook ten zeerste dat de commissie van magistraten, die ingesteld werd in het jaar 1948 om het positief recht aangaande de gerechtelijke inrichting samen te schakelen en te wijzigen al te schuchter is geweest in haar besluiten en dat van haar voorstellen, die al te reactionair zijn gebleken, geen heil kan verwacht worden.

Laten wij dit werk begroeten als de vrucht van een ontzaglijke arbeid, als het product van een heldere en uitstekende geest en als een standaardwerk voor de rechtspraktijk.

René Victor.

BALIELEVEN

VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

De aanstaande Algemene Vergadering zal gehouden worden te Antwerpen op 9 October a.s. in de zaal van het Hof van Assisen te 14.30 uur, met volgende dagorde:

1. Lofrede van wijlen stafhouder Guy de Pierpont, van Luik, door dhr stafhouder Charles Fincœur.
2. Lofrede van wijlen stafhouder Paternoster, van Charleroi, door stafhouder Gobbe.
3. Wetsontwerp over de uitoefening van het Beroep van Advocaat.
4. Het fiscaal Forfait. Verslaggever Mter Feye der Balie van Brussel.
5. Overhandiging aan de Balie van Antwerpen van de medalie Mter Charles Gheude.

6. Verschillende mededelingen en varia.

Na de vergadering zullen de leden ontvangen worden door de Balië van Antwerpen, ten Paleize.

Gezien het buitengewoon belang van de dagorde, wordt een talrijke opkomst verwacht.

VLAAMS PLEITGENOOTSCHAP BIJ DE BALIE TE BRUSSEL

Wij vernemen zoëven dat de plechtige openingszitting van het Vlaams Pleitgenootschap te Brussel vastgesteld is op 11 December aanstaande te 15 uur.

OVERZICHT DER BELGISCHE WETGEVING

(1 Juli - 31 Juli 1954)

I. STAATS- EN ADMINISTRATIEF RECHT

1. *Financiën.* — *Uitgifte van een buitenlandse lening.* — Bij K.B. van 28 Juni 1954, 5.011) wordt de Minister van Financiën er toe gemachtigd onder door hem te bepalen voorwaarden in Nederland een lening aan te gaan van 100 miljoen Nederlandse gulden, genaamd « Buitenlandse Lening 3 ¼ % 1954 van 100 miljoen Nederlandse gulden » en te emiteren in 2 tranches van 50 miljoen Nederlandse gulden elk.

2. *Financiën.* — *Uitgifte van een buitenlandse lening.* — Het M.B. van 28 Juni 1954 (Stbl. 1 Juli 1954, 5.013) bepaalt de voorwaarden betreffende de uitgifte in Nederland van een 3 ¼ % buitenlandse lening 1954 van 100 miljoen Nederlandse gulden.

3. *Openbare Financiën.* — Bij de wet van 1 Juli 1954 (Stbl. 2 Juli 1954, 5.026) worden nieuwe voorlopige kredieten, te gelden op de begrotingen voor het dienstjaar 1954, geopend.

4. *Ministerie van Financiën.* — *Indeling van de graden.* — Bij K.B. van 2 Juni 1954 (Stbl. 4 Juli 1954, 5.075) worden de graden, voorkomende in het organiek kader van het Ministerie van Financiën vastgesteld bij K.B. van 24 Februari 1954, ingedeeld in de 4 categorieën voorzien bij art. 3 van het K.B. van 2 October 1937 overeenkomstig de bij bedoeld K.B. gevoegde tabel.

5. *Verkeerswezen.* — *Verbod tot vliegen.* — Bij K.B. van 11 Juni 1954 (Stbl. 4 Juli 1954, 5.085) wordt verbod opgelegd tot vliegen boven zekere gedeelten van het grondgebied van het Rijk.

6. *Belgisch Instituut voor normalisatie.* — Bij K.B. van 3 Juni 1954 (Stbl. 5-6 Juli 1954, 5.112) worden de normen, uitgewerkt door het Belgisch Instituut voor normalisatie, bekrachtigd.

7. *Financiën.* — De wet van 2 Juli 1954 (Stbl. 8 Juli 1954, 5.154) stelt de begroting vast der kwade posten en terugbetalingen voor het dienstjaar 1954.

8. *Geldelijk statuut van bedienden en boden van de griffies en van de parketten.* — Bij M.B. van 10 April 1954 (Stbl. 8 Juli 1954, 5.177) wordt het geldelijk statuut vastgesteld van de bedienden en boden van de griffies en van de parketten, van het burgerlijk personeel van auditoraat-generaal en krijgsauditoraten en van de klerken toegevoegd aan de gerechtelijke officieren van de parketten.

9. *Landbouw.* — Bij K.B. van 19 Juni 1954 (Stbl. 9 Juli 1954, 5.186) wordt een premie toegekend voor de verdelging van vossen en dassen.

10. *Militievergoeding aan de echtgenoten van wederopgeroepen soldijtrekkende militairen.* — Het K.B. van 8 Juli 1954 (Stbl. 10 Juli 1954, 5.206) regelt de toekenningsvoorwaarden der militievergoeding aan de echtgenoten van wederopgeroepen soldijtrekkende militairen.

11. *Burgemeesters en schepenen.* — *Pensioenen.* — Bij de wet van 5 Juli 1954 (Stbl. 15 Juli 1954, 5.266) wordt het pensioen van burgemeesters en schepenen en dit van hun rechtverkrijgenden ingevoerd. Het bedrag van de verschuldigde pensioentermijn maakt het voorwerp uit van een bijzondere inschrijving op de gemeentelijke begroting. Een verplichte inhouding van 6 % wordt toegepast op de wedden verbonden aan de functies en wordt geboekt als ontvangst in de gemeentelijke comptabiliteit.

Het rustpensioen kan aangevraagd worden vanaf de leeftijd van 65 jaar, na 10 jaren dienst.

Het pensioen valt ten laste van de Gemeente.

Een K.B. zal binnen 6 maanden na het inwerking-treden van de wet bepalen : de modaliteiten betreffende het indienen en het onderzoeken van de pensioen-aanvragen, de uitbetaling van de termijnen, de onvatbaarheid voor beslag en de onoverdraagbaarheid van de pensioenen, de verjaring alsmede het mobiliteitsstelsel toepasselijk op de pensioenen.

12. *Landbouw.* — Het K.B. van 5 Juli 1954 (Stbl. 15 Juli 1954, 5.268) wijziget het K.B. van 25 Maart 1952 tot inrichting van de keuring van zaaizaad en pootgoed voor land- en tuinbouw.

13. *Koninklijke Commissie voor monumenten en landschappen.* — Het K.B. van 9 April 1954 (Stbl. 15 Juli 1954, 5.269) bepaalt de taak en de duur daarvan van de leden van de Koninklijke Commissie voor monumenten en landschappen, die aangesteld worden om de uitvoering van sommige werken bedoeld in de wet van 7 Augustus 1937 op het behoud van monumenten en landschappen, te volgen.

14. *Gebruik der talen in bestuurszaken.* — De wet van 2 Juli 1954 (Stbl. 17 Juli 1954, 5.318) wijziget de wet van 28 Juni 1932 op het gebruik der talen in bestuurszaken.

15. *Koloniale loterij.* — Het K.B. van 6 Juli 1954 (Stbl. 17 Juli 1954, 5.322) bepaalt de modaliteiten van uitgifte van de 11de en 12de tranches 1954.

16. *Onderwijs.* — Het K.B. van 23 Juni 1954 (Stbl. 17 Juli 1954, 5.324) stelt de voorwaarden vast krachtens dewelke de apothekers de graad van licentiaat in de aardkundige en delftstofkundige wetenschap kunnen verkrijgen.

17. *Landbouw.* — Bij K.B. van 7 Juli 1954 (Stbl. 21 Juli 1954, 5.378) kan de Minister van landbouw aan de veehouders toelagen verlenen om de verbetering van rundveestallen en hun bijhorigheden en bouwen van gierputten aan te moedigen.

18. *Financiën.* — *Lening door de nationale maatschappij der Belgische Spoorwegen.* — Bij de wet van 7 Juli 1954 (Stbl. 22-23 Juli 1954, 5.390) wordt de N.M.B.S. er toe gemachtigd leningen tot beloop van een nominaal bedrag van 1.850 miljoen frank uit te geven tot dekking van uitgaven voor het herstel van de oorlogsschade veroorzaakt aan het rollend materieel en aan de uitrusting nodig voor de exploitatie van het net.

19. *Identiteitskaarten.* — Het K.B. van 14 Juli 1954 (Stbl. 22-23 Juli 1954, 5.398) wijzigt het Regentsbesluit van 1 Maart 1950 betreffende de identiteitskaarten.

20. *Samenstelling van de centrale examencommissies voor het normaal onderwijs.* — Het K.B. van 30 Juni 1954 (Stbl. 25 Juli 1954, 5.424) stelt de samenstelling vast van de centrale examencommissies voor het normaal onderwijs en van de andere centrale commissies opgericht in uitvoering van de wet tot regeling van het normaal onderwijs.

21. *Londbouw.* — Het K.B. van 19 Juli 1954 (Stbl. 28 Juli 1954, 5.450) wijzigt het K.B. van 25 October 1929 betreffende de insectenetende vogels en de vogelvangst.

22. *Wet op de riviervisserij.* — De wet van 1 Juli 1954 (Stbl. 29 Juli 1954, 5.466) regelt de visserij in de binnenwateren met uitzondering van die welke beoefend wordt op de vijvers, visputten, sloten en kanalen, van welke aard ook, wanneer de vissen die er leven, zich niet vrij kunnen bewegen tussen deze plaatsen en de stromen, rivieren en andere openbare waterlopen.

Met de politie, de bewaking en het behoud van de riviervisserij, is het Bestuur van Waters en Bossen belast.

Verder is een hoofdstuk gewijd aan het visverlof en het visserijfonds.

Overtredingen worden gestraft volgens de bepalingen van het boswetboek.

23. *Vervoer van zaken door middel van motorvoertuigen.* — Het K.B. van 20 Juli 1954 (Stbl. 29 Juli 1954, 5.474) wijzigt het K.B. van 9 Mei 1936 houdende algemeen reglement betreffende het vervoer van zaken door middel van motorvoertuigen.

24. *Europese Gemeenschap voor kolen en staal. — Invoer van bepaalde producten.* — Bij K.B. van 29 Juli 1954 (Stbl. 31 Juli 1954, 5.519) wordt de bij K.B. van 24 April 1953 gevoegde tabel betreffende de invoer van de producten bedoeld in het verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor kolen en staal gewijzigd en aangevuld.

II. ARBEIDSRECHT EN MAATSCHAPPELIJK HULPBETOON

25. *Ouderdomspensioen der gehuwde arbeiders.* — B. Het K.B. van 30 Juni 1954 (Stbl. 1 Juli 1954, 4.999) wijzigt het Regentsbesluit van 10 Mei 1948 betreffende de aanvullende ouderdoms- en overlevingspensioenen.

27. *Ouderdoms- en overlevingspensioenen. — Aanvullende rente.* — Het K.B. van 30 Juni 1954 (Stbl. 1 Juli 1954, 5.0005) bepaalt wat onder het begrip « Gelegenheidswerk » vermeld in art. 3, lid 2, van de wet van 28 Juni 1954, moet worden verstaan.

29. *Arbeidsbescherming.* — Bij M.B. van 26 Mei 1954 (Stbl. 3 Juli 1954, 5.059) wordt het M.B. van 3 Januari 1948 betreffende de toepassing van hoofdstuk II van titel V van het Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming, gewijzigd.

30. *Rijkskas voor rust- en overlevingspensioenen.* — Bij K.B. van 16 Juli 1954 (Stbl. 19-20 Juli 1954, 5.358) wordt de rijkskas voor rust en overlevingspensioenen

opgericht. Deze kas heeft tot opdracht: 1) aan de gerechtigden ingevolge de wetgevingen betreffende de verzekering tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en vroegtijdige dood, de uitkeringen te doen bedoeld in art. 61 van de samengeordende wetten betreffende de verzekering tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en vroegtijdige dood;

2) toezicht te houden over de toepassing van de wetgeving betreffende de verzekering tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en vroegtijdige dood;

3) aan de Minister van Sociale Voorzorg alle adviezen te geven betreffende de toepassing of de interpretatie van de wetgeving aangaande de verzekering tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en vroegtijdige dood.

De rijkskas wordt beheerd door een vertegenwoordiger van de Minister onder wiens bevoegdheid de sociale voorzorg valt en die de titel van beheerderzaakvoerder draagt.

Deze wordt bijgestaan door een paritaire raad.

31. *Tewerkstelling der werklozen door de provinciën en gemeenten.* — Het M.B. van 20 Juli 1954 (Stbl. 22-23 Juli 1954, 5.391) wijzigt het M.B. van 6 Mei 1949 tot inrichting van de tewerkstelling der werklozen door de provinciën, gemeenten en openbare instellingen.

32. *Sociale Voorzorg. — Tegemoetkomingen aan huisarbeiders.* — Het K.B. van 16 Juli 1954 (Stbl. 29 Juli 1954, 5.470) wijzigt het Regentsbesluit van 22 Juni 1945 betreffende het verlenen van de tegemoetkomingen aan de huisarbeiders.

III. FISCAAL RECHT

33. *Fiscale ontheffingen. — Productieve investeringen.* — Krachtens de wet van 1 Juli 1954 (Stbl. 4 Juli 1954, 5.074) worden de belastbare winsten van de nijverheids- of ambachtsbedrijven van de cedulaire inkomstenbelastingen en van de nationale crisisbelasting vrijgesteld voor een bedrag gelijk aan 30 % van de afschrijvingswaarde der nieuwe investeringen in productief materieel en productieve outillage, gedaan in België binnen een termijn van 2 jaar ingaande op 1 Juli 1954. Bij de vennootschappen met rechtspersoonlijkheid is de vrijstelling op het gebied der uitgekeerde en niet uitgekeerde winsten van toepassing.

De vrijstelling wordt slechts verleend zo de belastingplichtige een comptabiliteit houdt overeenkomstig de bepalingen van het wetboek van koophandel en voor zover de waarde der nieuwe investeringen ten minste 250.000 Fr. per belastbare periode bedraagt.

34. *Fiscale ontheffingen. — Voorwaarden.* — Het K.B. van 23 Juli 1954 (Stbl. 28 Juli 1954, 5.451) bepaalt de voorwaarden en modaliteiten tot toepassing der wet van 1 Juli 1954 betreffende de invoering van fiscale ontheffingen teneinde productieve investeringen te begunstigen.

35. *Invoerrechten.* — Het K.B. van 28 Juli 1954 (Stbl. 31 Juli 1954, 5.515) wijzigt het tarief van invoerrechten behorende bij de Belgisch-Luxemburgse-Nederlandse douaneovereenkomst overeenkomstig een bij dit besluit gevoegde tabel.

H. Boonen.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

RECHTERLIJK LEVEN

BIJ HET HOF VAN CASSATIE

Rouwhulde voor Erevoorzitter Hodum

De Heer Louveaux, eerste voorzitter van het Hof van Cassatie, heeft op Maandag in de gewone zittingzaal van het Hof, een laatste hulde gebracht aan de Heer Hodum, erevoorzitter van het hoog gerechtshof. De Heer Hayoit de Terlicourt, procureur-generaal, en de Heer Della Faille d'Huysse, stafhouder, sloten zich bij deze hulde aan. De zitting werd daarna ten teken van rouw opgeheven.

TAALKUNDIGE KRONIJK

STELLEN

Een gevaarlijk werkwoord.

*... Wij moeten sprekende en schrijvende
elkander helpen, om van het kwaad
(taalfouten) verlost te worden.*

Kan. J. Muyldermans (1)

Onder de gallicismen die onze Nederlandse Taal verbasteren, dienen we het veel gebruikte werkwoord *stellen* te vermelden.

Dagelijks horen en lezen we onnauwkeurigheden als :

1. Iets in beweging stellen;
2. Een einde aan iets stellen;
3. Iemand op de hoogte stellen;
4. Iets te koop stellen;
5. Iets in orde stellen;
6. Het probleem stelt zich;
7. Zich de vraag stellen;
8. De vraag stelt zich;
9. Zich in regel stellen (2).

Al deze uitdrukkingen zijn op een Franse leest geschoeid. Ze herinneren ons o.a. aan : *mettre fin à quelque chose*, *le problème se pose*, enz. Al wie het Nederlands degelijk wenst te schrijven, weert die gallicismen uit zijn taalschat. Hij kan de vernoemde barbarismen vervangen door het juiste woord :

1. Iets in beweging *brengen*;
2. Een einde aan iets *maken*;
3. Iemand op de hoogte *brengen*;
4. Iets te koop *bieden*;
5. Iets in orde *brengen*;
6. Het probleem is *aanwezig*, *is er ...*, *rijst ...*;
7. Zich *afvragen*;
8. De vraag *doet zich voor*, *de vraag rijst*;
9. Zijn zaken in orde *brengen*.

Een grote fout is buiten kijf de werkwoordelijke uitdrukking : *te zamen stellen*. We zullen er een lijst van *te zamen stellen*. Lees : *samenstellen*. Op deze wijze vermijden we een plompe germanisme.

De taal ontwikkelt zich voortdurend. Veel woorden krijgen een gewijzigde betekenis. We zullen niet meer gewagen van : Ik zal mijn handtekening onderaan *stellen*; we *stellen* het allemaal gelukkig goed (3).

De taalminnende Nederlander geeft beslist de voorkeur aan het A.B.N. : Ik zal mijn handtekening onderaan *zetten*; we *maken* het allemaal gelukkig goed (4).

Er zijn uitdrukkingen waarin het werkwoord *stellen*

hoegenaamd niet meer past. We zullen de volgende als verouderd beschouwen :

Iemand in de gevangenis *stellen*.

Iemand een pistool op de borst *stellen*.

Het op een lopen *stellen*.

De hand aan het werk *stellen*.

Hoeven we nu het werkwoord *stellen* zonder genade te verwerpen ? Neen, *stellen* mag en moet zelfs gebruikt worden. Het werkwoord past b.v. op een uitmuntende wijze in deze uitdrukkingen :

Een leger in slagorde *stellen*. Iets ten toon *stellen*. Iemand op de proef *stellen*. Iemand tot iets in staat *stellen*. Hoge prijs op iets *stellen*. Iets in het licht *stellen*. Iemand de wet *stellen*. Iemand iets voor ogen *stellen*. Zich ter beschikking van iemand *stellen*. Zich te weer *stellen*.

Albert Blonrock

Geraadpleegde bronnen :

(1) Kan. J. Muyldermans, *Bijdragen tot Taal- en Stijlzuivering*, Mechelen, 1893. Cfr. blz. 16.

(2) Helene Timmermans, *Spoken en Schrijven wij goed Nederlands ?* Antwerpen, 1948. Cfr. blz. 124.

(3) Drs Paul Van Gestel, *A.B.N.-Gids*. Antwerpen, 1949. Cfr. blz. 171.

(4) Alfons Moortgat, *Germanismen in het Nederlands*. Gent, 1925. Cfr. blz. 59.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Rechtsgeschiedenis - afl. III.

J.C. van Oven, Meijers en ons Tijdschrift. — J.C. van Oven, La « forêt sauvage » de la conditio classique. — Philippe Godding, Les conflits à propos des lettres échevinales des villes brabançonnaises (XVe - XVIIIe siècles).

De Gemeentekeure - nr 62 - Augustus-September 1954.

F.B., Nationaliteit van de gehuwde vrouw. — Tomolot, De toelagen voor gemeentewerken en de betalingen aan aannemers.

Nederlands Juristenblad - afl. 31 - 18 September 1954.

Mr E. Fischer-Keuls, Het Ontwerp Adoptie-wet (I). — Mr C.M. van de Velde, Onstichtelijke vrijheid. — Mr G. Van Muiden, « Breekt » woningruil wettige onderhuur ?

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie - nr 4365 - 18 September 1954.

Mr Th. Versteeg, Verkoop en overdracht van huizen in aanbouw. — Boekbespreking.

Journal des Tribunaux - nr 4032 - 12-19 September 1954.

Jean Thevenet, Message pour le XVe Congrès de l'Union internationale des Avocats. — Jurisprudence.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad